EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 178, 1 Ekim '97

Onuncu yıl: Partili yıl

Önderlik boşluğu ve önderlik iddiası

Komünist hareket siyasal yaşamının onuncu yılında. Onuncu yılı partili ilk yıl olarak yaşayacağız. Devrimci siyasal yaşamımızın bir ilk büyük dönemeci, bir ilk büyük kilometre taşıdır parti adımı. "Herşey parti için! Herşey parti kuruluş kongresi için!" başlıklı değerlendirme bu adımı gerekçelendirdiği için, burada bu konuda yeni bir şey söylemeyeceğiz. Zira bu değerlendirmede ortaya konulan çerçevenin ötesindeki herşey ayrıntıdır. Ayrıntılar basınımızda fazlasıyla tartışılmaktadır ve tartışılacaktır. Bu durumda biz burada bir güveni dile getirmekle yetinebiliriz. Siyasal açıdan zor ve o ölçüde kısır bir tarih evresine böylesine bir büyük devrimci adımı sığdırmayı başaranlar, böylece siyasal mücadelelerinin yeni evreleri için yeterli güveni ve güvenceyi de yaratmış durumdadırlar.

***

Devrimci açıdan önderlik sorunu, siyasal mücadelenin başarısını ve devrimin zaferini belirleyen en temel etkendir. Kendi önderliğini yaratamayan bir siyasal mücadele hiçbir kalıcı sonuç elde edemez ve kendi önderliğini bulamayan hiçbir devrim gerçek bir zafere ulaşamaz. Bir başka ifadeyle, devrimci mücadelenin az-çok başarılı bir gelişme seyri izleyebilmesi ve bir bütün olarak devrimin kaderi, devrimci önderlik sorununun başarılı bir çözümüne sıkı sıkıya bağlıdır.

Kuşkusuz bu kadarı, devrimci olmak iddiasındaki her siyasal akımın kabul edebileceği genel düşüncelerin bir ifadesidir. Devrimci olmak iddiasıyla siyasal mücadele sahnesinde kendini gösteren her ciddi siyasal akım, gerçekte bunu devrimci önderlik bilinci ve misyonuyla birleştirmek iddiasındadır. Bu kadarında bir sorun yoktur. Asıl sorun önderlik sorununun ideolojik ve sınıfsal içeriğinde yatmaktadır ki, sayısız devrimci önderlik iddiasının boşlukta kalmasının ve başarısızlığa uğramasının gerisinde, sorunun içeriğinin doğru kavranamaması ve dolayısıyla pratikte başarılı bir çözüme bağlanamaması vardır. Modern kapitalist toplumda burjuvazinin sınıf egemenliğine karşı mücadelede önderlik kapasitesine sahip tek gerçek sınıf işçi sınıfıdır. Düşünsel planda bu sınıfın dünya görüşüne dayanmayan ve pratik planda bu sınıfın hareketini eksen almayan hiçbir girişim devrimci önderlik sorununun başarılı bir çözümünü gerçekleştiremez. Marksizmin özüne ilişkin bu temel doğru, Türkiye'nin büyük sosyal hareketliliklere sahne olan yakın tarihi tarafından bir kez daha doğrulanmıştır.

Türkiye'nin son 30 yılı içinde iki devrimci yükseliş yaşandı. Fakat bu sosyal-siyasal hareketliliği kucaklayacak ve sağlam bir stratejik devrimci çizgide yönlendirecek bir devrimci önderlik ortaya çıkamadı. Türkiye gibi modern sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir ülkede bu önderlik, marksist dünya görüşüne dayanan ve işçi sınıfı hareketi eksenine oturan devrimci bir sınıf partisi şahsında ifadesini bulabilirdi ancak. Böyle bir partiyi '60'lı yıllarla birlikte büyük sosyal çalkantılar içine giren Türkiye geçmişten devralamamıştı ve bu çalkantılı döneminde de yaratamadı. Bunun nedenlerinin tahlili, Türkiye'nin yakın tarihinin ve bu tarihin ürünü olan geleneksel sol hareketin tahlili demektir. Kendi siyasal doğumunu öznel açıdan zaten bu tür bir tahlile borçlu olan komünist hareket, bu konudaki son değerlendirmelerinin birinde sorunu temel çizgileriyle şöyle özetlemişti:

"Türkiye'de işçi sınıfı hareketinin, daha genel planda devrimci siyasal mücadelenin bugünkü en temel zaaf alanı olan devrimci önderlik boşluğu, yalnızca bugünün değil, gerçekte tüm Cumhuriyet döneminin temel bir olgusudur. Bununla birlikte, önderlik ihtiyacının ve elbette karşılanamadığı ölçüde önderlik zaafının kendini özel bir tarzda gösterdiği evre '60'lar sonrası, demek oluyor ki son 30-35 yıldır. Bu, sözkonusu dönemin Türkiye'sinde modern sınıf çatışmalarının serpilip gelişmesiyle bağlantılı bir durumdur.

"Türkiye'nin son 30-35 yıllık dönemi sarsıcı sosyal-siyasal çalkantılara sahne oldu. '60'lı yılların başından itibaren işçi sınıfı ve öteki emekçi katmanlar, zaman içinde gitgide daha geniş kesimler halinde mücadele sahnesine çıktılar. İşçi-emekçi hareketi Cumhuriyet tarihinde bir dönüm noktası oluşturacak kuvvet ve etkinlikle toplum yaşamında yeni bir evre başlattı. Düzenin yapısal sorunlardan kaynaklanan bunalımı, alt sınıfların siyasal mücadelelerinin sarsıcı etkisiyle derinleşerek yeni boyutlar kazandı. Bu büyük uyanışı ve hareketliliği olağan yöntemlerle kontrol edemeyen sermaye sınıfı ancak faşist askeri darbelerle uygulamaya konulan geniş çaplı karşı-devrim operasyonları sayesinde geçici de olsa sonuç alabildi.

"Cumhuriyet döneminin uzun yılları boyunca politik bir kuvvet alanı bulamayarak sınıftan ve kitlelerden kopuk bir aydın hareketi olarak kalan Türkiye sol hareketi, '60'lı yıllardan itibaren başgösteren alt sınıfların bu sosyal-siyasal hareketliliği zemininde hızla güç kazandı. Tuttuğu ideolojik-politik konumun gerçek içeriği ve sınırları ne olursa olsun, toplum genelinde düzene karşı alternatif bir güç olarak algılandı. Özellikle '70'li yılların ikinci yarısında, geniş çaplı kitle mücadeleleri ile içiçe geçmiş bir devrimci hareket gerçeği, düzen ve devrim ikilemine özel bir kuvvet kazandırdı. (Ancak 12 Eylül karşı-devrimi ve onu daha sonra dünya çapında izleyen olayların özel etkisi altındadır ki, sermaye düzeni bu ikilemi geçici bir süre için de olsa geri plana itmeyi başarabildi.)

"Fakat yakın dönem tarihinin sosyal hareketlilik ve devrimci siyasal mücadele açısından yaşadığı bu sıçrama, yazık ki ortaya bu hareketliliği ve mücadeleleri devrim amacına ve iktidar hedefine yönlendirebilecek bir devrimci önderlik odağı çıkaramadı. Belirtmeye gerek yok ki, modern Türkiye'de, bu ancak işçi sınıfının adına layık devrimci öncü partisi olabilirdi.

"Dikkate değer olan olgu, bu süre zarfında bu iddiayla sayısız grup ve akımın siyaset sahnesinde ortaya çıkmasıdır. Önemli bir bölümü bu iddialarında samimi olan ve bu doğrultuda içtenlikle çaba gösteren bu grup ve akımlar, doğdukları toplumsal-siyasal ortamın koşulladığı sınırlılıkları ve yapısal yetersizlikleri aşamayarak bu çabalarında başarısız kaldılar. İçlerinden bir kısmı kendilerini işçi sınıfının öncü partisi ilan ettiler. Fakat zaman onların gerçekte bu nitelikten yoksun olduklarını pratik içinde yeterli açıklıkta gösterdi. Diğer bir kısmı ise geride uzun yıllar bırakmalarına rağmen bunu iddia etmek gücü bile bulamadılar kendilerinde. Bugüne kadar hala "parti inşa hareketi" ya da "parti öncesi örgüt"ler olarak kaldılar. Komünistler, devrimci hareketimizin yakın geçmişine ilişkin değerlendirmelerinde, bu genel başarısızlığın ideolojik ve sınıfsal nedenlerini çözümlediler.

"Son 30 yılın sol hareketinin ortak paydası iktidar perspektifi ve iradesinden yoksunluktur. Revizyonist ve sosyal-reformist akımlar için özel bir açıklama gerektirmeyen bu olgu, gerçekte devrimci akımların da temel özelliğidir. Bu akımlar teorik perspektif, politik program, taktik çizgi ve örgüt cephelerinde bir önderlik düzeyi ve kapasitesine ulaşmak bir yana, buna yaklaşamamışlardır bile. En iyi durumda oynadıkları rol, kitle mücadelelerine stratejik hedefler doğrultusunda yön vermek değil fakat bu mücadelelerden etkilenerek ve elbette onları etkileyerek birlikte sürüklenmek olmuştur. Popülist önyargıların yarattığı sınırlılık ve dizginlemeler nedeniyle, modern toplumun tek tutarlı devrimci sınıfı olan işçi sınıfını teorik ve pratik ilgilerinin odağına koymayı bile başaramayan bu akımların, devrimci önderlik boşluğunu dolduramamalarına şaşmak için de bir neden yoktur gerçekte.

"Modern sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir toplumda, toplum genelinde bir devrimci önderliği geliştirebilmenin tek olanaklı yolu işçi sınıfını hareket noktası olarak almaktan

geçer. Bu bilincin ve yönelimin olmadığı bir durumda, demek oluyor ki işçi sınıfıyla kopmaz bağlar içinde bir komünist sınıf öncüsü inşa edilmeden genel devrimci önderlik ihtiyacına yanıt verilemeyeceği temel gerçeğinin kavranamadığı koşullarda, önderlik iddiasındaki başarısızlık her türlü niyeti aşan bir kaçınılmazlık olarak kendini gösterir. (*EKİM 3. Genel Konferansı/ Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler*, Eksen Yay., s.17-20)

Bu değerlendirme, her biri en az 20 yıllık bir siyasal geçmişe sahip olan geleneksel örgütlerin bugünkü durumuna bakmak bile bu alandaki başarısızlığı tüm açıklığıyla görmek için yeterlidir, sözleriyle sürüyor. Türkiye'nin son 30 yıllık tarihi üzerinden bakıldığında, devrimci önderlik iddiasıyla ortaya çıkan akımların birer siyasal mezhep olmaktan öteye gidemedikleri görülür. Küçük-burjuva bir toprakta yeşeren ve kendiliğinden bir yükseliş içinde serpilen akımların -ki geleneksel akımlarının tümünün durumu budur- bir siyasal mezhep olmaktan öteye gidememelerinin toplumsal mantığı yeterince açıktır. Bu akımların "işçi sınıfını teorik ve pratik ilgilerinin odağına koymayı başaramamaları", özel bir kanıtlama gerektirmeyen bu açık olgu bile, kendi başına, bu akımların marksist dünya görüşünün dışında kaldıklarının en sağlam bir göstergesidir. Zira bu, marksist dünya görüşünün özüne ve esasına ilişkin bir sorundur. Elbetteki işçi sınıfını eksen almak, kendi başına, herhangi bir akımın değil marksist ya da komünist, devrimci olduğunu bile kanıtlamaz. İkinci Enternasyonal partilerinin tümü işçi sınıfı eksenli partiler oldukları halde, reformist-parlamentarist bir siyasal kimliğin temsilcileri olmuşlardır. Uzağa gitmeye gerek de yok, bugün 20 yıllık bir gecikmeyle de olsa sınıfı nihayet keşfeden eski devrimci yeni liberal bazı çevreler, işçi sınıfı hareketi içinde en bayağı bir reformizmin temsilcileri olarak gösteriyorlar kendilerini. İşçi sınıfını eksen almak kendi başına herhangi bir akımın marksist kimliğine bir kanıt oluşturmaz ama, işçi sınıfına dayanmayan, onun siyasal hareketi olarak gelişme yönelimi ve çabası içinde olmayan hiçbir marksist siyasal akım da düşünülemez. Tüm sorun teoride marksist dünya görüşünün devrimci özüne ve esaslarına dayanan bir hareketin pratikte de kendini sınıfla birleşme devrimci çabası içinde üretmesi, varetmesidir. İşçi sınıfının siyasal hareketi ve devrimci öncüsü olarak bir komünist partisi başka türlü oluşamaz ve öncülük sıfatına hak kazanamaz. Ve en önemlisi, ne sınıf ve dolayısıyla ne de toplum içinde devrimci önderlik rolünü yerine getiremez. Küçük-burjuvazinin şu veya bu kesiminin içinde bir "devrimci önderlik" üretmek elbetteki belli sınırlar içinde mümkündür. Ama böyle akımların önderlik kapasitesi, dayandıkları sınıf ya da katmanı aşamaz. Tam da bu nedenle kalıcı ve tutarlı da olamaz. Bu tür "önderlikler"in sonu gelmez siyasal yalpalamalarının ve mezhepleşme eğilimlerinin gerisinde, dayandıkları toplumsal katmanların istikrarsızlıkları ve sınıfsal sınırlılıkları vardır.

Modern sınıfsal ilişkilerin çok fazla gelişmediği, büyük ölçüde kırsal nüfusa ve köylü ağırlığa sahip bazı toplumlarda, küçük-burjuva devrimci siyasal önderliklerin gösterdiği başarının, küçük-burjuvaziye dayalı bir önderlik iddiası konusunda yerli halkçı akımlara güç ve esin kaynağı oluşturduğu bilinmektedir. Gelgelelim modern sınıf ilişkilerinin egemen hale geldiği, toplumun emek-sermaye ekseninde bölündüğü, işçi sınıfının toplumda özel bir toplumsal ağırlığa kavuştuğu bir ülkede, somutta Türkiye'de, böylesi heveslere dayalı siyasal girişimlerin hiçbir başarı şansı yoktur. Türkiye'nin yakın tarihi bunu pratik olarak kanıtladı. Neyin olamayacağını mücadele pratiği yeterli açıklıkta gösterdi. Şimdi tersinden, olumlu yönden, bir kanıtlamaya ihtiyaç var.

Partili kimliğini ilan etmeye hazırlanan komünist hareket, sağlam marksist devrimci bakışı, bunun ifadesi olan ideolojik çizgisiyle ve işçi sınıfını eksen alan inatçı siyasal faaliyet ve mücadelesiyle bu kanıtlamanın öznel etkeni olmak iddiasındadır. Doğal olarak bunun nesnel etkeni de işçi sınıfı hareketidir. Devrimci öncüsüyle buluşma süreci içinde politik ve örgütsel bağımsızlığını kazanacak bir devrimci işçi hareketi, Türkiye'deki devrimci önderlik boşluğunu giderebilmenin biricik olanağı ve tek gerçek güvencesidir.

EKİM

MK Toplantısı Tutanaklarından...

Partili kimliğin birikimleri

Geride bıraktığımız toplam on yıllık süreç bir partileşme süreciydi bizim için. Siyaset sahnesine yeni çıkmış her marksist siyasal akım için öncelikli olması gereken şeyin kendisiydi. Bu on yıllık sürecin belli bir aşamasında, bu '94 yılı oluyor, *'94 Dönemeci* başlıklı bir değerlendirme yaptık. Geride bıraktığımız yılların sağladığı birikimi özel bir yoğunlaşmayla partileşme düzeyine vardırmak gibi bir hedefi tanımlıyordu bu değerlendirme. Kısa bir değerlendirmeydi, ama böyle bir temel hedefi özlü bir biçimde tanımlıyordu. Tanımlanan bu hedefi üç yıllık bir zaman dilimine yaymak zorunda kaldık. Üç yıla yaymak zorunda kaldık ama, geçen yılın değerlendirmesinde de belirtildiği gibi, biraz daha geniş bir zaman dilimine yayılsa da, çok sıçramalı bir gelişme olarak kendini göstermese de, nispeten sancılı ve yavaş bir süreç olarak yaşansa da, bu üç yıllık evrimin ardından bugün sonuçta belli bir yere geldik.

İdeolojik cephede açık başarı

Hareketin toplamına baktığımız zaman partileşme sürecinin tüm temel cephelerinde katedilmiş belirgin mesafeler görüyoruz. Her şeyden önce ideolojik cephede oluşturulmuş belirgin bir kimlik var. İdeolojik cephe zaten her dönem en az tartışılan yönümüz oldu. Toplam sürece bakıldığında bu alanda belirgin bir başarı var orta yerde. İşin bu cephesi fazlasıyla gözler önünde olduğu için üzerinde uzun boylu durmamız gereksizdir.

Belki şu kadarı söylenebilir. Yeni dönemde, dahası Türkiye'nin yakın döneminde, marksist-lenist dünya görüşünün temellerine ortodoks bir bağlılık ile onun günümüzün sorunlarına ve gerçeklerine yaratıcı bir uygulanmasını birleştirebilen tek hareket, EKİM olmuştur. Hareketimizin kendine özgü ideolojik kimliğinin temel ayırdedici yönü budur. Bu temel üzerinde Türkiye sol hareketinin geçmişi değerlendirilmiş ve çok yönlü bir eleştiriye tabi tutulmuştur. Aynı şekilde, henüz belli sınırlar içinde olsa bile dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimleri ele alınmış, bundan temel önemde bazı ilk sonuçlar çıkarılmıştır. Devrimimizin temel sorunlarına, marksist ilkelere ve yönteme sıkı sıkıya bağlı kalınarak, özgün açıklamalar getirilmiştir. Tüm bu ideolojik çaba, oportünizmin her türlüsünün marksist ilkelere dayalı çok yönlü bir eleştirisi ile birleştirilmiştir. Burada bugüne kadar yeterince dikkat edilmeyen bir noktayı da hatırlatmakta fayda var. Türkiye sol hareketinde yeni dönemin tasfiyeci-reformist sapmaları, çok büyük ölçüde, eski geleneksel devrimci-demokrat ideolojik kimlikteki bozulmanın ürünü oldular. EKİM bu geleneksel kimliğin çok yönlü kavranışının ürünü bir hareket olduğu içindir ki, geleneksel çizginin dejenerasyonuyla ortaya çıkan bu sapmalara karşı da başarılı bir mücadele yürütebilmiştir. Bu sapmanın geleneksel çizgideki köklerine inen bir eleştirinin başarısı anlamında söylüyorum. Son olarak şunu da ekleyeyim ki; ideolojik konumumuzun ve birikimimizin gerçek anlamı ve kapsamı, tüm program sorunları üzerine bir süredir ortaya koymakta olduğumuz görüşler tamamlandığında çok daha iyi anlaşılabilecektir.

İhtilalci bir örgütsel yapı ve çok yönlü örgütsel birikim

Örgüt cephesine geçiyorum. İhtilalci örgüt alanında da teorik ve pratik olarak sağlanmış bir başarı, kazanılmış açık bir mesafe var. İhtilalci örgüt sorunu, ideolojik planda açık ve kararlı bir tutumla savunulmuş, pratik olarak da gerekleri aynı kararlılıkla yerine getirilmeye çalışılmıştır. Unutmamak gerekir ki, biz bunu tasfiyeci yıkımın kol gezdiği, legalizmin moda eğilim olduğu kendine özgü bir ortamda başardık. Gelinen yerde, oluştuğundan beri sürekliliğini hiçbir zaman kaybetmeyen, fiziki

örgütsel varlığını hep koruyabilen ihtilalci bir örgütsel yapı ve kimlik yaratılmıştır. İhtilalci bir ideolojik çizgi ihtilalci bir örgütlenme pratiğiyle birleştirilmiş, bu alanda açık bir başarıya ulaşılmıştır. Fikir olarak bu konuda ısrar her zaman belirgin bir biçimde vardı, fikri tutarlılık her zaman net bir biçimde ortaya kondu ve korundu. Fakat asıl önemli ve kuşkusuz asıl belirleyici olan pratik alanda da aynı tutarlılık ve kararlılık gösterildi. Geride kalan on yıllık süreç bu konuda ortaya net bir tablo çıkarıyor. Kusurlarımız ve yetersizliklerimiz elbetteki fazlasıyla oldu. Ama biz bunları her zaman açıkça ortaya koyduk, enine boyuna irdeledik, eleştiriye tabi tuttuk. Tam da bu sayededir ki, sürecin toplamı içerisinde, örgütsel sürekliliğimizi hep korumakla kalmadık, zaman içerisinde örgütsel yapımızı güçlendirdik ve sonuçta bugün belli bir yere geldik.

Bunu daha genel planda, örgütsel birikim olarak da söylüyorum, salt bir fiziki örgütsel varlığı kastedmiyorum. Zor bir dönemde ve tasfiyeci bir ortamda fiziki anlamda sürekliliği olan ihtilalci bir örgütsel bünye yaratmak elbetteki küçümsenemez. Bununla birlikte, Türkiye sol hareketinin toplamındaki legalist tasfiyeciliğe karşı sistematik bir mücadeleyle içiçe yürüttüğümüz bu çaba, illegal temellere dayalı örgütsel inşa, bir yerde bizim için sorunun yine de nispeten daha kolay bir boyutuydu. Bundan daha önemli olan, bunu devrimci hareketin ulusal ve uluslararası deneyimlerinin eleştirel bir değerlendirmesine dayanan bir örgütsel anlayış ve değerler sistemi üzerinde yükseltebilmekti. Bizim "yeni bir gelenek, yeni bir kültür" vurgumuz, bilinçli bir tutumla bu amacı gözetiyordu. Mümkün mertebe bu amaca uygun bir örgütsel gelişme çizgisi izlemeye çalıştık. Bugün vardığımız yerden bakarak, Türkiye sol hareketinin örgütsel yaşam alanındaki temel zaaflarından gerçek bir kopuş yaşadığımızı rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu sayededir ki, terimin en geniş anlamıyla, çok yönlü bir örgütsel birikim oluşturduk ve kendine özgü bir örgütsel gelenek yarattık. Belirgin bir ihtilalci örgüt kimliği kazandık. On yıllık emeğin, on yıllık bilinçli ve inatçı bir çabanın ürünü açık seçik bir olgudur bu artık. Bugün bunu bizim dışımızda da bir takım devrimci çevreler de ifade edebiliyorlar. Bir kimlik kazandınız, kendinize özgü bir gelenek oluşturdunuz, belli değerler yarattınız diyebiliyorlar. Ki bizim süreçlerimize fazlasıyla eleştirel bakan çevrelerdir bunlar. '80 yenilgisini izleyen dönemde mücadele sahnesine çıkıp da bunu başarabilen tek gerçek devrimci siyasal akım olduğumuz gözönünde tutulursa, bunun anlamı ve önemi çok daha iyi anlaşılır.

Sınıf yönelimi ve pratik sınavlar

Bu aynı süreci sınıf meselesinin ideolojik alanınında ve pratik cephesinde de belli bir başarıyla yaşadık. Sınıf meselesinin marksist devrimci açıdan kavranması ve bu kavrayışa uygun bir pratiğin sergilenmesi alanında da açık bir başarı kazandık. Bu konuda fikri başarı çok nettir. Popülizmden kopan bir siyasal hareket olduğumuz için, dünyada popülizmin çok etkin olduğu birkaç on yılın ardından siyaset sahnesine çıkmış bir akım olduğumuz için, Türkiye'nin geleneksel devrimci hareketine popülist bir kimlik, yani sınıf sorununun kavranamaması gerçeği damgasını vurduğu için, bu apayrı kritik bir önem taşıyordu. Bu sorunun ideolojik, ilkesel ve pratik önemi çok büyüktü. Bu nedenle konunun ideolojik anlamı ve önemi üzerinde ısrarla durduk. Bu konudaki marksist bakışaçısını büyük bir ideolojik kesinlik ve katılıkla savunduk. Hiçbir darlığa düşmeden, onu marksist devrimci içeriğiyle başarılı bir biçimde savunduk ve bu savunu, bu kavrayış, bu kavrayışın oluşturduğu ideolojik konum ve kimlik süreç içerisinde belli sınavlardan geçti.

Hareketimizin doğuş ve ilk oluşum evresi, sınıf hareketinin yükselişine, küçük-burjuva yığınların ise durgunluk içinde bulunmasına denk gelen bir dönemdi. Geçmişte geleneksel örgütlere yaşam alanı oluşturmuş küçük-burjuva katmanların durgun olduğu bu dönemde, solun genelinde bir "sınıfa yönelim" modası vardı. O dönem eylem sahnesinde sadece işçiler vardı ve bu nedenledir ki, herkesin söylemine de sınıf vurgusu egemendi. Bu nedenle başlangıçta ideolojik çıkışımızın anlamı ve önemi çok fazla anlaşılamıyordu. Ama biz aynı fikri ve onun

pratik gereklerini, sınıf hareketi dalgasının büyük umutlar yarattığı bir momentin ardından, bu dalganın kırılıp çekildiği bir sırada da ısrarla savunmayı sürdürdük. Tasfiyecilikle mücadelemiz bunun ayrıca somut bir platformu oldu. Sınıf hareketinin '87-91 dalgasının kırıldığı evre, marksist dünya görüşünün sınıf özü ve eksenine ilişkin gerçek bir kavrayış ile, pratik olayların basıncı altında kendiliğindenci bir sürükleniş arasındaki farkı açığa çıkardı. Geleneksel akımlar pratik gelişmelerin yüzeysel bir ürününden başka birşey olmayan "sınıf heyecanı"nı çabuk kaybettiler. Eski önyargılarıyla birlikte, eski varlık ve yaşam alanlarına yöneldiler. Bir tek EKİM, bir tek biz konumumuzu ve tutumumuzu koruduk. Bu rastlantı değildir, zira içimizdeki tasfiyeci posayı temizleme vesilesiyle de söylediğimiz gibi,, bizimki konjonktürel pratik etkenlerin değil, fakat sağlam temellere oturan marksist teorik kavrayışın ürünü bir sınıf yönelimiydi. Dolayısıyla, böyle olduğu burada bir ilk pratik sınamadan geçti. Bu birinci sınavımızdı.

İkinci sınamayı, semtin küçük-burjuva katmanlarının belli bir hareketlilik gösterdiği bir evrede yaşadık. Gazi halk direnişi gibi, Türkiye toplumunda özellikle 12 Eylül dönemi sonrasında yaşanan son derece sarsıcı bir olayın ardından da, biz, sınıf sorunundaki ideolojik kavrayışımızın pratik gereklerine uygun davranma kararlılığı ve tutarlılığını sürdürdük. Hiçbir tereddüt geçirmedik, net tavırlar aldık. Büyük bir ideolojik tutarlılık ve pratik kararlılık gösterdik. Küçük-burjuva akımları, daha baştan, depreşen hayalleri konusunda, yanılgıları konusunda, geçmiş yanılgılarına yeniden dönmeleri konusunda uyardık. Zaman bizi utandırmadı, tümüyle haklı çıkardı. Kendimiz zaten pratik olarak tutarlı davrandık. Ama sonuçta Gazi sonrası süreçten ideolojik bir zaferle de çıktık. TİKB eleştirilerinin bugün herhangi bir biçimde tartışma götürmez bir değer taşımasının gerisinde bu var. Bugün Gazi'den iki sene sonra bakıyoruz, geleneksel küçük-burjuva akımlar yeniden belirgin bir sınıf vurgusuyla ortaya çıkma eğilimi gösterebiliyorlar. Bunu MLKP şahsında izleyebiliyoruz, bunu TİKB şahsında izleyebiliyoruz. '96 1 Mayıs'ı semt katmanlarına dayalı gelişme çizgisi konusunda Gazi Direnişi'nin yarattığı türden umutlar yaratmıştı. Oysa bazı yayınların '97 1 Mayıs'ını izleyen ilk değerlendirmeleri, "sınıfın önemi" sonucuna, yani Amerika'nın bir yeniden keşfine bağlanabilmiştir.

Dolayısıyla ben hareketin ideolojik başarısının bu pratik yansımalarını, pratik boyutlarını çok daha önemli görüyorum. Zaten bizi partiye yaklaştıran kimliği de ancak buradan anlamlandırabiliriz. Sorun yalnızca ideolojik çerçevenin doğruluğu değil. Önemli olan kendi başına doğru bir fikri, yaklaşımı ortaya koymak değildi. Asıl önemli ve sınayıcı olan, bu temel ve ilkesel fikri, pratik süreçlerin şu veya bu şekilde seyretmiş olmasından bağımsız olarak, yani, konjonktürel dalgalanmalara rağmen ısrarla koruyabilmek, bu doğrultuda bir pratik tutarlılık ve kararlılık gösterebilmektir. Bu tutarlılığı, bu pratik ısrarı sınıf sorununda da gösterdik ve zaman bizi utandırmadı.

Sınıf çalışmasında belirgin mesafe

Bunu yalnızca az önce örneklediğim dönemeçler açısından söylemiyorum. Gelinen yerde hareket gerçekten sınıf çalışması içerisinde belirgin bir pratik mesafe ve önemli bir deneyim de kazandı. Daha 3. Genel Konferans evresinde bile, sınıfla fiziki bağları yakalamak, bizim önümüzde hala çözülmesi gereken bir sorun olarak duruyordu. '95 yazında, konferanstan üç-dört ay sonra işçi hareketin ilişkin olarak kaleme alınmış bir başyazı var önümde. Bu yazıda; sınıf çalışmasında yeni bir çalışma tarzına geçiş önümüzde ciddi bir sorun olarak durmaktadır; konferans bu meseleyi enine-boyuna tartıştı; şimdi biz bu sorunu pratikte çözme ile yüzyüzeyiz, önümüzdeki süreç bunu gerektirmektedir, deniliyor. Ama bugün, iki yılın ardından, bakıyoruz ve gerçekten çok açık, çok belirgin bir mesafe katettiğimizi görüyoruz. Yerel örgütlerimiz fabrikalara, işçi platformlarına, somut işçi ilişkilerine inatçı ve ısrarlı bir çabayla ulaşmayı başardılar.

Bu çalışma elbetteki henüz başlangıç evresinde. Bu bir süre önce kaleme alınan bir başyazıda özellikle, altı çizilerek belirtiliyordu. Biz sınıf çalışmasının gerçek sorunları alanına

daha yeni yeni gelmiş oluyoruz deniliyor orada. Ama durgun bir dönemde sınıfla ilişki alanları yaratmak, sınıfla fiziki temas problemini pratikte çözmek bizim için büyük bir başarı. Tekrar ediyorum, sınıf hareketinin, neredeyse Zonguldak'tan bu yana genel bir durgunluğun (mevzi direnişleri ya da örneğin '95 sonbaharındaki büyük grev esnasında yaşanılan türden çıkışları saymazsanız), büyük bir durgunluk içerisinde olduğu bir sırada, bizim bu katı pratik ısrarı göstermemiz ve gelinen aşamada bunun bazı ilk sonuçlarını görmemiz, elbette birşeyler anlatmaktadır.

İllegal temel üzerinde etkin bir legalite istismarı

Öte yandan bir başka önemli nokta şudur. Biz sadece ilkesel planda ihtilalci bir örgütsel varlığı katı bir biçimde (katılığı hep bir tutarlılık anlamında, rüzgarlara kapılmamak, güçlüklerden etkilenmemek anlamında söylüyorum), bu fikri ideolojik açıdan hep büyük bir tutarlılıkla savunmakla kalmadık, ihtilalci bir örgütsel pratiğin inşasında karşılaştığımız güçlükleri yenmek konusunda da büyük bir inat gösterdik. İl örgütlerimiz tahrip edildi (ama tasfiyecilik tarafından, ama başka bazı etkenler tarafından, ama siyasi polisin saldırıları tarafından), döne döne örgütsel darbeler aldık. Ama biz örgütlerimizi döne döne yeniden inşa ettik. İllegalitede bu noktada büyük bir ısrar gösterdik. Bu önemli bir başarıydı. Ama biz bu başarıyı, şimdi bir dördüncü faktör olarak belirtiyorum, başka bir temel başarıyla da birleştirdik. Biz ihtilalci örgütlenme çizgisinde ısrarı legalitenin etkin bir kullanımı çizgisiyle de birleştirmeyi başarabildik. Bu sürece daha erken girebilirdik, biraz daha geç kaldık. Bunun bizim kendi gelişme süreçlerimizle bağlantılı nedenleri vardı, ki tasfiyeciliğin eleştirisi sırasında bunlar ortaya da konuldu. İdeolojik ve pratik açıdan ihtilalci örgütlenmede bazı mevzileri güvenceye almadan, bazı şeylerin kavrandığını, içselleştirildiğini göremeden, legalitede biz cesur bir açılıma giremezdik. Bu bir çok açıdan çok sakıncalıydı, nitekim bazı örgütlerin ayağına dolanan legal adımlar da bunu gösterdi.

Ama biz hedeflediğimiz illegal temeli ve birikimi kazandık ve bunu kazandığımıza inandığımız bir aşamadan itibaren de, legalitenin daha etkin, daha cesur bir kullanımına geçtik. Ve bugün legaliteyi, bana göre, Türkiye'de en iyi kulananan hareketlerden biriyiz. Daha açıkçası, amaca en uygun biçimde en iyi kullanan tek hareketiz. İllegalite-legalite ilişkisi alanında oluşturduğumuz sağlam kavrayış ve kültüre açıklayıcı bir örnek vereceğim. Bize legal çalışma üzerinden katılmış bulunan ve hala bu alanda çalışan yoldaşlarımız bile; illegal örgüt herşeyin başı olmalıdır, onun faaliyeti herşeyi belirleyebilmelidir, onun ağırlığı bizim çalışmamızı gölgeleyebilmelidir, diyorlar ve bu sorunda hassasiyet gösterebiliyorlarsa, burada gerçekte sağlam bir kavrayış ve sağlıklı bir davranış var. Bunu, bu ideolojik kazanımımızdan, yani legalitenin etkin istismarını mutlaka illegal örgütün varlığı ve etkinliği temelinde değerlendirmek şeklindeki ideolojik kazanımımızdan ayrı düşünemeyiz. Bu açıdan bu alandan zaman zaman gelen eleştirilerde olumlu ve sağlıklı bir yan var. Bunu özellikle görmek ve gözetmek gerekir. Bu, hareketin ideolojik mevzilerine maddi-pratik bir içerik kazandırdığını, kadrolar nezdinde onu ete-kemiğe büründürdüğünü göstermektedir. Bu tür olguları artık harekette ideolojik kimliğin maddileşmesinin örnekleri olarak alıyorum. Aynı şeyi sınıf hareketinin sorunlarına yaklaşımda görüyorum. Aynı şeyi bir takım ideolojik sorunlardaki hassasiyette görüyorum. Belki yoldaşlarımız hassasiyetlerini doğru biçimlerde gösteremiyorlar, kendi yanılgıları burada önplana geçebiliyorlar. Ama hareket noktası olarak bakıldığında, hareketin ideolojik konumuna bağlılık kaygısı, bu davranışlarda belirgin bir rol oynayabiliyor. Legalitenin istismarı üzerinde bir başka temel kazanımımızdır bu.

Genç ve dinamik güçlerle büyüyoruz

Genç insanlar kazanıyoruz, bu önemlidir. Ve bunlar düşünebilen, marksist teoriye ve dünya görüşüne gerçekten önem veren gençler oluyorlar. Duygularıyla ya da bir takım şaşalı şeylerle, gençliklerinden gelebilecek sergüzeştçi eğilimlere denk düşen etkilenmelerle değil de, gerçekten ideolojik etkilenme ile saflarımıza

katılıyorlar. Kelimenin olumlu anlamıyla idealist devrimciliği kendi kişiliğinde gerçekleştirmeye çalışan ya da buna yatkın olan gençler kazanıyoruz. Böyle gençler giderek çok daha geniş bir kesim halinde akacaklar saflarımıza. Bunun önü daha yeni açılıyor, bunun asıl sonuçlarını girdiğimiz yeni dönemde göreceğiz.

Bunun ötesinde, hareketin kadroları açısından da aynı durum sözkonusu. Hareket bugün, sürekliliği sağlayan bir grup eski yoldaşı saymazsanız, yeni dönemin siyasal yaşama yönelttiği devrimci genç insanlar üzerinde yükselecek aşamaya da geldi. Hareketin yükünü taşıyan insanlar açısından söylüyorum bunu. Bu önemli bir kazanım. Çok mu kadromuz var diyeceksiniz. Hayır, henüz çok fazla kadromuz yok. Bugün en temel sorunlarımızdan biri hala yeterli sayıda yetişmiş kadrodan yoksunluktur. Ama Türkiye sol hareketinde bu kadar belirgin yer tutmaya başlayan bir hareketi varedecek kadar da bir gücümüz, bir kadrosal birikimimiz var. Bu da bir şeyi anlatıyor. Varsanız baksanız, 25 yılın örgütlerinde o kadar çok yetişmiş kadro bulamazsınız. Bugün bazı örgütlerin yöneticileri bizim kitlemiz var ama yeterli kadromuz yok diyor. Kadrosu olmayan kitle tabanı gerçekten varolabilir mi, bu ayrı sorun. Ama bizde ilişki tam tersinedir. Bizim kadromuz var, ama sözü edilebilir kitle tabanımız yok. Bizimki yeni bir hareketin gelişme diyalektiğine uygun bir durumdur, sorunumuzun çözümü kolaydır. Aslolan niteliktir, niteliğini yaratan niceliğini de yaratır. Ve kadro gücü niteliğin en temel unsurlarından biridir.

Örgüt cephesinde, örgüt iç yaşamında, çalışma tarzında, işleyişinde, davranış kalıplarında belli sorunlarımız var. Bu bir sorunlar ve doğal olarak bir müdahale alanıdır. Sorunun mahiyeti buradaki yoldaşlar tarafından biliniyor, ayrıntısına girmiyorum. Ama bütün öteki kazanımlar bu sorunun çözümünü de kolaylaştıracak nitelikte önemli kazanımlardır. Bu hareketin ideolojik çizgisi burada bir güvence ve bir imkansa, birleştirici bir faktörse; sınıf çalışması zeminine oturmuş olmak, o maddi zemine nihayet kavuşmuş olmak önemli bir kazanımsa, sözünü ettiğim türden sorunların çözümü de bu temel üzerinde önemli kolaylıklar taşıyor demektir. Biz bu kolaylıkları, bu temel önemde avantajları değerlendirerek bu özel alandaki sorunlarımızı da kısa zamanda çözeceğiz. Bundan kuşku duymamak gerekir. Tüm bunlara yetecek bir örgütsel birikimimiz, kadrosal gücümüz var.

Yayın cephesindeki dikkate değer başarı

Ve kritik bir nokta; bizim hiçbir temel yayınımız bugün görevi salt bu olan özel kurullar tarafından çıkarılmıyor. Redaksiyon gibi özel işler dışında, yayınlarımız tüm örgütün, siyasal pratik içindeki tüm kadroların kollektif katkılarıyla çıkıyor. Bu elbetteki kurumlaşma alanında belli zayıflıklar anlamına da geliyor. Ama temelde olumlu ve sağlıklı bir yan var. Açıktır ki yayın cephesinde hareketimiz, tüm sorunlarına, sıkıntılarına ve kadro yetersizliğine rağmen, önemli bir mesafe kaydetmiştir. Ki yayın cephesi siyasal yaşamda çok temel bir alandır. Her ciddi siyasal hareket için işlevi tartışılmaz bir alandır. Haftalık bir siyasal yayın çıkarabiliyoruz. Merkez Yayın Organımız bir dönemdir belli bakımlardan zayıflamış olmakla birlikte düzenli olarak çıkıyor (ki mevcut zayıflamayı gidermek zor değildir, bu toplantı bunu da başaracaktır). Bir gençlik yayınımız var, tümüyle gençlik kadrolarına dayalı olarak çıkıyor, işlevine uygundur ve bu nedenle yaygın bir beğeni konusudur. Bültenlerimiz var, aynı şekilde işlevsel yayınlardar ve gittikçe çeşitleniyorlar. Tüm bunlar için gerekli güç ve imkanları yaratıyoruz, bu önemli bir şeydir. Bugün öteki her şey bir yana, çok değişik akımlar, bu bir PKK'lı ya da EMEP'li olabiliyor, siz bu kadar yayını hangi kadro güçleriyle ve hangi olanaklarla çıkarabiliyorsunuz diyerek şaşkınlıklarını dile getirebiliyorlar. Tüm bu yayınları maddi ve siyasi açıdan besleyebilmemiz, bu imkanları yaratabilmemiz, küçümsenemeyecek bir başarıdır bizim için. 20 yılın örgütlerinin başaramadığı işleri başarabiliyoruz. Ve en önemlisi, bunun hiçbir biçimde bizim pratik çalışmamızı zayıflatmamış, tam tersine, tam da bu sayede pratik çalışmamızın mesafe katetmiş olmasıdır. Haftalık gazeteyi çıkarırken bazı yoldaşlarla tartıştığımızda, en çok kaygısını duydukları

nokta buydu. Haftalık bir gazetenin yoğunluğu ve temposu bazı güçleri pratikten belli ölçülerde koparabilir deniliyordu. Oysa beklenenin tam tersi oldu. Haftalık gazete bizim siyasal pratiğimize yeni bir soluk, yeni bir kuvvet kazandırmıştır. Bu çok tartışmasızdır. Son beş-altı ayın pratik bilançosuna bakıldığında, yayın cephesindeki başarılarla örtüşen, ondan beslenen ve ona paralel giden bir pratik başarı vardır orta yerde.

Bir başka faktör, sahip olduğumuz siyasal faaliyet kapasitesidir. Bunu çok fazla somutlamak, tanımlamak istemiyorum. Ama örneğin 1 Mayıs vesilesiyle ortaya koyduğumuz bir kapasite vardı: Mart-Nisan faaliyetleri, siyasal faaliyet kapasitesinde belli bir düzeyi yakaladığımızı, mevcut örgütlerle kıyaslanamaz bir başarı performansı sergilediğimizi açıkça gösterdi. Örgüt bu kapasitesini zaman zaman gereğince kullanmıyor olabilir, ama bu bir ölçü değil. Ölçü, gerçek ya da potansiyel olarak böyle bir kapasitenin varlığıdır ve belli zamanlarda bunun kullanılabildiğinin pratikte kanıtlanmasıdır.

Gerçek önderlik kapasitemizi gerçek bir kitle hareketi sınayacaktır

Geriye ne kalıyor? Geriye, benim özellikle 3. Genel Konferans sırasında vurguladığım bir faktör kalıyor. Geriye partili kimlik aşamasına ulaşan hareketimizin pratikte kitlelerin gerçek öncüsü olabildiğini gösterebilmesi kalıyor. Zira parti, kitlelerin önüne düşebilendir, onlara önderlik etme, onları seferber etme yeteneği ve kapasitesi gösterebilendir. Şimdilik bu noktayı tartışmaya açık bırakıyorum. Şu faktörü hesaba katmamız lazım; kitlelerin durgunluk içerisinde olduğu bir dönemden geçiyoruz. Bugün harekete geçmiş kitlelerin gerisinde kalmamız gibi bir olgu sözkonusu değil. Bugün ulaştığımız konum ve kapasite üzerinden söylüyorum. Oysa dün öyle değildi. Harekete geçmiş işçi kitlelerinin gerisindeydik, çünkü uzağındaydık. Yetişemiyorduk, sınıfla fiziki temasımız yoktu, kadromuz yoktu, araçlarımız yoktu. Bugün bunlar var, ama kitle hareketinde belirgin bir durgunluk var. Ne oluyor? Bakıyoruz, işçi direnişleri patlak veriyor, kitle hareketinin bugünkü biçimi olarak... Biz belki peşinen önüne bulunmuyoruz, ama önüne düşmek doğrultusunda ortaya bir inisiyatif koyabiliyoruz. Belli bir üstünlük sağlayabiliyor bu bize. Bu konuda güçlü reflekslerimiz var. Bu alanda giderek güçlenen ve zenginleşen araçlarımız var, bu konuda ısrarlı bir girişimimiz var, özgüvenimiz var. Son birkaç yılın en önemli yerel işçi direnişlerinin yanında ya da başından itibaren içinde biz genellikle varız. Sayısız örneği var bunun, bu örnekler basınımızdan izlenebiliyor. Örneğin son Mutlu Akü grevine çok gecikmeksizin müdahale edebildik. Bu direniş için bir dizi bülten çıkarabildik. İşçilerle kurduğumuz ilişkiler temeli üzerinde sendika yönetimi karşısında bir karşı denge oluşturabildik. İşte bugünün koşullarında kitlelerin önüne düşmeyi başarabilmenin alabileceği somut biçime somut bir taze örnek. Harekete geçmemiş kitlelerin zaten önüne düşülemez.

Fakat buna rağmen "bunu açıkta bırakıyorum" dedim. Çünkü kitle hareketindeki beklenmedik gelişmeler bizim bu konudaki gerçek performansımızı gösterecek, pratik olarak sınayacaktır. Doğal olarak partiğin sorunlarıdır bunlar, soyut tartışmanın ve iddianın bir anlamı yok burada. Burada Susurluk dönemi kitle hareketlenmesi karşısındaki durum var. Bu dönem belirgin biçimde zayıf kaldığımız bir gerçek. Susurluk olayları döneminde sınıf kitleleri belirgin bir durgunluk gösterdiler. Halbuki bizim esas çabamız, bütün günlük emeğimiz çok büyük ölçüde bu alana yönelikti. Şu veya bu semtteki kitlelerin etkinliğine biz isteseydik de önderlik edemezdik, çünkü buralar halihazırda bizim çalışma alanımız değil. Buralarda sözü edilebilir bir kitle çalışmamız yok. Kaldı ki buna rağmen gerekli esnekliği bir ölçüde göstererek buralarda da birşeyler yapmaya çalıştık.

Zor ve kısır bir tarihsel evrede küçümsenemez bir başarı...

İşte tüm bunlar küçümsenebilecek birikimler değil. Biz bunları genel bir siyasal kısırlık döneminde, hiç de elverişli olmayan bir tarihsel evrede yarattık ya da başardık. Herkes için açık olan bu olguya birçok kez işaret ettik.

Bir süre önce ikinci baskısı yapılan bir kitabımıza yazdığımız yeni önsözde, bir durgunluk dönemini işaretleyen '90'lı yılların hiçbir biçimde '70'li yıllarla, bereketli bir devrimci yükselişi işaretleyen bir dönemle kıyaslanamayacağını hatırlattık. Bu önsözde şöyle söyleniyordu: Evet aradan 8 yıl geçmiştir, ama '74-80 döneminin bir tek yılı bile yeni dönemin bu 8 yılı kıyaslanamaz. O bir kendiliğinden devrimci yükseliş, bir toplumsal patlama dönemiydi. Oysa şimdiki bir durgunluk dönemidir. Bu kitle hareketinin iktisadi sınırların dışına bir türlü çıkmayı başaramadığı bir dönemdir. Bu iki karşı-devrim yenilgisinin üstüste bindiği bir dönemdir. Bu dünya ölçüsünde bir gericilik dönemidir. Bu dünyada devrim dalgasının geri çekildiği bir dönemdir. Oysa gerek Türkiye'de gerekse dünyada '70'li yıllar ne kadar farklıydı. '74 yılından itibaren Türkiye'de bir toplumsal patlama vardı. Ve '70'li yılların ortalarında bir okulda, bir meydanda, bir fabrika önünde kürsüye çıktığınız zaman, Vitenam, Kamboçya, Laos, Angola, Mozambik, Zimbabwe halklarının mücadelesi vb.den konuşurdunuz. Dünyada ve Türkiye'de bir devrimci yükseliş dönemiydi '70'li yıllar. O dönemin birikimi, o dönemin verimi, o dönemin kadrosu, o dönemin inancı tümüyle farklıydı. O dönemin en sıradan devrimcileri bile kendilerini devrime adayabiliyorlardı. Bugünün önplandaki bir kısım sözde devrimcileri bile devrim için fedakarlığa gelince hesap yapabiliyorlar. Geri durabiliyorlar, ilk ciddi badirelerin ardından safları terkedebiliyorlar.

Böyle bir dönemde bir hareketi var etmek, böyle bir dönemde bir hareketi bir yerden bir yere getirmek, böyle bir dönemde bir hareketi 20-25 yıllık geleneksel hareketlerle kıyaslanabilir bir gelişme aşamasına getirmek - bunun anlamı, önemi ve elbetteki değeri tümüyle farklıdır. Yıl ölçüsü burada çok farklıdır. Eğer biz imkansızlıklar içerisinde bu imkanları biriktirmeyi başarabilmişsek, bunu çok iyi değerlendirebilmek lazım. Bunu böyle anlamadığınız zaman, böyle değerlendirmediğiniz zaman, hiçbir şeyi yerli yerine oturtamazsınız. Dönemler birbirinden o kadar farklı ki...

Kaldı ki '74 yılında yeniden siyaset sahnesinde kendini gösteren akımların hazır bir manevi-siyasal birikimi, bunun oluşturduğu peşin avantajları da vardı. Birisinin arkasında THKP-C ve Kızıldere mirası vardı. Diğerinin arkasında THKO direnişi, Deniz'lerin, Nurhak'ların mirası vardı. Bir başkasının arkasında Diyarbakır zindanındaki "ser verip sır vermeme" tutumunun politik-moral gücü duruyordu. İşte bu dönemin akımları bir yükseliş ortamında ve bu birikim üzerinden, denilebilir ki kendiliğinden meyve devşirdiler. Biz ise çıkış dönemimizde yalnızca üç-beş devrimci insan konumunda bulunuyorduk. Siyasal yaşamda henüz hiçbir varlığımız, hiçbir ön birikimimiz, hiçbir hazır olanağımız yoktu. İşte biz böyle bir ortamda, içten ve dıştan bir dizi badirenin ardından, bugün bir yere gelmiş bulunuyoruz.

Bunun elbetteki bir anlamı, açık-seçik bir mantığı var. Eğer sağlam ideolojik çizgimiz olmasaydı, bu hiçbir biçimde mümkün olamazdı. İdeolojik çizginin bir değeri ve gücü olmasaydı, kendi maddi gücünü de yaratamazdı. Eğer bir çizginin gerçek yaşamda bir karşılığı yoksa, o çizgi maddi hiçbir şey üretemez. Bu iş öyle şaşaa ile, göz boyama ile, aldatmaca ile olmaz. Bir sene olur, iki sene olur, üçüncü senesinde herşey kendiliğinden çöker. Bu hareket eğer on senenin badirelerine dayanılabilmişse ve bir yere gelebilmişse, bu elbette bir şey anlatır. Saflarımızdan bir takım insanlar mücadeleyi terkettiğinde eğer yaprak kımıldamıyorsa (kelimenin en olumlu anlamıyla söylüyorum), bu bir şeyi anlatıyor. Bu hareketin bir kimlik kazandığını, bireylere bağlı olmaktan çıktığını anlatıyor.

Yetersizliklerimizi partili kimliğin gücüyle aşacağız

Kuşkusuz genelde tanımladığımız parti ölçüleriyle baktığımız zaman, hala pek çok zayıflık sıralamak mümkün. Bu zayıflıklarımızı görmeli, ama parti iddiası üzerinden baktığımızda, bu zayıflıkları aşabilmenin güç ve imkanlarına sahip olduğumuz rahatlığıyla davranabilmeliyiz. Partimizde eksik kalan öteki herşeyi parti olduktan sonra gidereceğiz. Kaldı ki gerçek yaşamda partiler her zaman böyle kurulmuştur. Size daha önce de örnek olarak

vermiştim. Rusya'da 1900 yılı başında parti inşa sürecine giriliyor. 1903 yılında nihayet kongre toplanıyor ve parti kuruluyor. Fakat kongrenin arkası işin aslında gerçek bir dağılma oluyor. Sürece bütün gücünü katan Lenin bir süre için çok güç bir durumda kalabiliyor. Ama yaşam budur işte. Bu asla o birikimi, o emeği, o sürecin kazanımlarını ortadan kaldırmıyor. Süreç parti olduktan sonra da devam ediyor. Ancak 1912 yılında nihayet gerçek bir parti olunabiliyor. Kriterlere uygun bir parti kimliğine ancak 1912'de ulaşılabiliyor.

Partimiz kurulduktan sonra da parti inşa sürecimiz devam edecektir. Partinin kuruluş kongresi bizim için parti inşa sürecinin yeni bir biçim altında devam ettiği bir süreç olacaktır. Ama ön sürecimizi biraz daha ilerletsek de kuruluşu ondan sonra gündeme getirsek daha doğru olmaz mı? denilebilir. Geldiğimiz noktada, konuşmamın başından beri sıraladığım bir takım üstünlükler ve mevziler üzerinden baktığımızda, bizim kendimize parti demememiz için ortada hiçbir neden yoktur.

Herşeyden önce biz bugün artık gerçek bir siyasal akımız. İdeolojik konumdan bakıldığında bir siyasal akımız. Politik konum ve pratik siyasal çalışma kapasitesi üzerinden bakıldığında bir siyasal akımız. Kendi ideolojik çizgisinin gereği olan toplumsal yönelim, somutta sınıf yönelimi açısından bakıldığında, gerçek bir siyasal akımın ciddiyetine uygun bir davranış içerisindeyiz. Örgüt alanından bakıldığında bir siyasal akımız. Örgüt kimliğimizi hiçbir zaman kimse tartışamadı; hatta zaman zaman abartılı bir örgütsel varlık olarak bile algılanabildik. Abartı payını düşseniz bile, bu algılamanın bir gerçekliği var. Kendi dışını etkilemek gücüne sahip bir siyasal hareketiz.

Ben size çok pratik bir ölçü vereyim; etkisi kendi varlığının dışına taşan, kendi dışında bir etki gücüne sahip her hareket gerçek bir siyasal harekettir. Bugün bu açıdan bakıldığında, örneğin PKK ya da DHKP-C, gerçek birer siyasal harekettirler. Ve bugün bu açıdan bakıldığında biz de artık yerini, konumunu, kimliğini bulmuş bir siyasal hareketiz.

Bugün çok değişik akımlardan kopan ve tutarlı bir devrimci odak arayışı içinde olan insanların başını kaldırdığında bizi görebilmesi bunu anlatıyor. Neden başını kaldıran başka bir akımı görmüyor da EKİM'i görüyor? Bunun elbette bir anlamı, bir mantığı var. Biz bugün gerçek bir siyasal hareketiz ve gerçek bir siyasal hareket olmak demek, gerçekte bir siyasal parti olmak demektir.

Zaten siyasal hareket kavramını da bu anlamda kullanıyorum, kendi çapında bir siyasal grubuz anlamında değil. Biz bir siyasal akımız ve yerimizi artık pratik olarak da tutuyoruz. Bizi dikkatle izleyen, ama aynı ölçüde de "güç beğenir" ölçüler içerisinde değerlendiren kimilerine, bugün gelinen yerde, sınıf çalışmasında çok belirgin bir inat ve ısrar içindesiniz, dedirtebiliyoruz. Bir dönem sonra da, sınıf çalışmasında gerçekten belli mevziler kazandınız dedirteceğiz.

İşte bunca güçlüğe, bunca dezavantaja rağmen böyle bir mesafe varsa, bunun bir mantığı, bunun bir anlamı vardır. Bu artık parti kimliğine ulaşabilmiş olmak demektir. Artık bunun adını koymalıyız, bu işi daha fazla geciktirmemeliyiz.

Parti olunmadan toplum çapında kuvvet de olunamaz

Bir noktayı daha eklemek istiyordum. Özellikle geleneksel kavrayış içerisinde bir yeri olduğu için bu noktayı önemli görüyorum. Bize denilebiliyor ki, "ama toplum genelinde bir politik güç değilsiniz henüz, toplum genelinde bir politik güç olmadan da parti olamazsınız." Sorunun bu konuluş tarzı, geleneksel hareketin geleneksel düşünüş tarzına, parti anlayışındaki o kendiliğindenciliğine iyi bir göstergedir. Ben de diyorum ki, önce toplum çapında bir güç olunup sonra parti olunmaz. Tam tersine, ancak parti olunarak toplum çapında bir güç olunabilir. Çünkü bu gücü size tam da parti kimliği, parti iddiasının ciddiyeti sağlar. Siz ortaya bir parti adı, bir parti programı, bir parti iddiası, onun bayraklaştığı bir kimlik koymadığınız sürece o gücü kazanamazsınız. İşçiler örgüt ya da grubu ciddiye almazlar, işçiler partiyi ciddiye alırlar, işçiler parti ararlar. Bu gerçekten de böyledir. Genel olarak kitleler partiye, partili konuma güveniyorlar.

Bugün parti öncesi bir gruba çok fazla bir anlam atfedilmez işçi kitleleri tarafından. Bir

grup!.. Çok sayıda sol grup var, bu gruplardan herhangi biri diye bakılır. Parti iddiası ve buna uygun bir ruh, buna uygun bir davranış, buna uygun bir tarz, buna uygun bir kurumlaşma, buna uygun bir iddia -tüm bunların anlamı, kitleler üzerindeki etkisi çok farklıdır. "İşçiler partinizin saflarında birleşin!" diyebilmek... Bu gücü ve etkisi bakımından apayrı bir şeydir. Biz bugün işçiler EKİM'in saflarında birleşin diyebiliyor muyuz? Bu rahatlığı gösterebiliyor muyuz? Böyle bir çağrımız, böyle bir bildirimiz var mı? İşçiler sizin de artık bir partiniz var, sizin de artık kendi bayrağınız var, kendi programınız var, kendi çıkarlarınızın temsilcisi bir kuvvet var, onun etrafında kenetlenin, diyebiliyor muyuz şimdi? Oysa bunu diyebilmek apayrı bir şeydir. Bunun etkisi ve yankısı parti öncesi bir grubun seslenişiyle hiçbir biçimde kıyaslanamaz.

Kuşkusuz, bu ancak bugüne kadarki bütün kazanımlarımızın doğru bir kullanımıyla birleştiği ölçüde, ancak bu temel üzerinde bir anlam taşır. Yoksa kuru bir parti iddiası elbetteki kendi başına bir anlam taşımaz, herhangi bir etki ya da özel yarar da sağlamaz. Mevcut örneklerden de görülebileceği gibi basit bir oyuna dönüşür.

İşçiler tek tek insanlara (onlar ne kadar iyiniyetli olurlarsa olsunlar) ya da o insanların oluşturduğu çevrelere, belirsiz grupsal yapılara güvenmezler. İşçiler güvenebilecekleri ciddi bir siyasal hareket ararlar. Arkalarında partiyi hissettikleri zaman güven duyarlar. Yerleşik bir önyargı var; işçiler illegal örgütlerden çekiniyorlar deniliyor. Herşeyden önce bu çekingenliğin geleneksel örgütlerin gerçekliğiyle sıkı sıkıya bir ilişkisi var, bunu hiçbir zaman gözden kaçırmamak lazım. Sayısız zaaf ve sorumsuzluğun taşıyıcısı olarak geleneksel örgütler kitlelere güven vermiyor.

Kaldı ki mesele kitleleri illegal konumlara çekmek değil, fakat açık politik mücadelede onlara güven verebilmektir. Önemli olan kitlelerin bulundukları doğal, meşru, legal, o kendilerine uygun alanlarda bile güvenebileceği bir ihtilalci hareketin, ciddi bir devrimci hareketin varlığını duyabilmesidir. Bugün örneğin yurtsever kitle de büyük bir tedirginlik, yılgınlık ya da zaman zaman hesaplılık içerisinde olabildiği halde, güvenebileceği bir parti var gene de. Bütün o kusurlu yapısına rağmen ulusal hareketin devrimci önderliğine güven duyabiliyor, bu güvenden güç ve moral alabiliyor.

Tutarlı ve kararlı bir devrimci sınıf partisi, kendi devrimci kimliğiyle, iddiasıyla kitlelere, işçilere güven verebildiği ölçüde kitleler ona içtenlikle, sıcak duygularla bağlanırlar. Mesele işçileri alıp illegal ilişkiler içerisine çekmek değildir ki. Bu sizin parti kadrosu olarak değerlendireceğiniz sınıf bilinçli işçiler için geçerlidir ki, onlar için de zaten illegaliteden çekingenlik diye bir durum sözkonusu olamaz.

Biz şimdi araçlarını, platformlarını yaratamadığımız için, esnek biçimlerini bulamadığımız için, işçi kitleleri ile doğal buluşma biçimleri yaratamıyoruz. İşçileri kazanmak, sanki onları alıp somut bir bağla illegal örgüte bağlamak olarak anlaşılabiliyor.. Oysa yineliyorum, bu sizin öncü, sınıf bilinçli devrimci işçiler ile ilişki alanınızdır. İşçi kitlelerini siz zaten ancak kendi doğal konumlarından ve alanlarından kucaklayabilirsiniz. Polisan işçisi kendi normal direnişi içerisinde olacak, ama faşist saldırıya karşı, ya da sendikanın kaba tutarsızlıklarına karşı, ya da diyelim ki herhangi bir karmaşık durumda ne yapması gerektiğine dair, kendisine yardım eden, yol gösteren bir partinin varlığını duyacaktır. Bütün mesele budur. Önemli olan işçilerin "parti var" diyebilmesidir. Bu gücü gördüğü zaman, kendi o sıradan gündelik mücadelesini bile daha bir güçlü, güvenli ve cesaretle yürütebilecektir. Mutlu Akü işçisi, parti doğru söylüyor, biz nedir kapanmışız bekçi kulübesine, hani bizim grev çadırımız, hani masamız, hani afişimiz-pankartımız, diyebildiği bir noktada partiyi hissediyor, onun önderliğine ihtiyaç duyuyor ve ona güveniyor demektir.

Şunu da ekleyeyim ki, parti adımı daha en baştan kendi içimizde büyük bir güç ve moral duygusu yaratacaktır. Bu ise enerjimizi en ileri noktada toparlayarak görev ve hedeflerimize en etkin bir biçimde yönelmemizi ayrıca kolaylaştıracaktır. Parti adımı saflarımızda daha üst düzeyde bir birliğin ve kaynaşmanın vesilesi olacaktır Özetle, bugün bize partili kimliğe göre eksik ya da yetersizlik olarak görünen birçok şeyi hızla geride bırakma imkanına tam da partili kimliğin ilanı sayesinde kavuşmuş olacağız.

Çevremizdeki güçleri örgütlemenin ve kadrolaşmanın sorunları

Örgüt basınımızda bugüne dek kadrolaşma politikamıza ve sorunlarına ilişkin pek çok yazı yayınlanmıştır. Bu yazılarda kadro kriterlerimizin genel çerçevesine, kadrolaşmanın yaşanacağı asıl alanın işçi sınıfı olduğuna, kadro adaylarının ideolojik-siyasi eğitimine ve siyasal sınıf çalışması içinde yetkinleştirileceğine vb. değinilmiş, tüm bu konularda önemli açıklıklar ortaya konulmuştur.

Kadrolaşma sorununun, hareketin gelişmesine bağlı olarak büyüyecek görev ve sorumluluklarla birlikte sürekli olarak karşımıza çıkacak bir sorun olduğu açıktır. Gelişmenin her yeni evresinde bu sorunu değişik yönleriyle ve değişen mahiyetiyle ele almak ve tartışmak durumunda kalacağız. Peki, partinin eşiğine gelmiş bulunduğumuz bugünkü evrede kadrolaşma sorununa nasıl yaklaşmak durumundayız. Bu alandaki zaaflarımız ve zayıflıklarımız nelerdir? Bunları irdelemek, bu çerçevedeki görev ve sorumluluklarımızı ortaya koymak durumundayız.

Kadrolaşmada "kendiliğindenci" eğilimi kırmalıyız

Öncesini bir yana bırakıyoruz, özellikle son iki yılda esas olarak sınıfa yönelik olarak yürüttüğümüz politik ve örgütsel faaliyetl sonucunda saflarımızda küçümsenemeyecek nicelikte bir kadro potansiyeli birikmiştir. Bunun kendisi örgütsel yapımızı geliştirmek ve tabana doğru yaymak, buna paralel olarak daha etkin bir politik faaliyet kapasitesi ortaya koymak ve daha geniş yığınlara ulaşmak için büyük bir imkandır. Fakat bu imkanı somut bir güce dönüştürme noktasında hala belli bir zorlanma yaşıyoruz. Bunun bir nedeni, baskın bir durumu ifade etmese de kadrolaştırma alanında "kendiliğindenci" diyebileceğimiz bir eğilimin varlığıdır.

Kimi yoldaşlarımız hızlı bir gelişme süreci yaşamakta, kısa denilebilecek bir süre içinde ileri görevlerin adayı haline gelmektedirler. Böylesi durumlarda, sözkonusu yoldaşların önünü açmada, onlara geniş bir inisiyatif alanı tanımada ve sorumluluk vermede hiçbir tereddüt göstermiyoruz. Kuşkusuz ki doğru olanı yapıyoruz. Ancak unutmamak gerekir ki, bu yoldaşlarımız -hiç değilse bazıları- örgütümüzün bilinçli ve özel diyebileceğimiz çabalarından çok, büyük ölçüde kendi öz çabalarıyla öne çıkmakta, adeta kendilerini dayatmaktadırlar. Bu durumda, bu yoldaşlara inisiyatif tanımakta ve sorumluluk vermekte herhangi bir güçlük çıkmamaktadır.

Fakat çevremizdeki kadro adayların tümünden böylesi bir gelişme süreci yaşamalarını bekleyemeyeceğimiz açıktır. Bunların birçoğu ileri çıkma niyeti taşısalar bile, kendi öz çabalarıyla bunu başaracak durumda değildirler. Bu nedenle onlara dönük özel bir politika saptamak ve kadrolaşmalarını sağlamak için özel bir çaba içine girmek zorunludur. Partileşmenin eşiğinde olduğumuz ve bu yoldaşlarımızın bir bölümünün sınıf çalışması içinde kazanılmış işçi yoldaşlar olduğu düşünülürse, böylesi bir yaklaşımının önemi ve bu tür bir özel çabanın zorunluluğu kendiliğinden anlaşılır.

Sözünü ettiğimiz yoldaşlar örgütümüzün ileri taraftarları ya da sempatizanlarıdırlar. Bir çoğu şu ya da bu fabrikada çalışmakta ve bazıları uzun bir süredir fiilen bir örgüt üyesinin yerine getirdiği/getirebileceği görevleri üstlenmektedirler. Nereden bakılırsa bakılsın, bu tür yoldaşlar resmen olmasa dahi fiilen örgütümüzün aday üyeleri konumundadırlar. Buna rağmen bu tür yoldaşları örgüt saflarına almak konusunda belli bir tereddüt yaşayabiliyoruz. Ya da örgüte alınabilirliği konusunda belli bir "onay" versek de, bu yoldaşların örgütlü bir yaşamın içine girmeleri sürecinin uzayıp gitmesine seyirci kalabiliyoruz. Ya da "henüz hazır değil", "biraz daha beklemek gerekir", "kadro kriterlerimiz

esnetmemeliyiz" türünden gerekçelerle, süreci belirsiz bir geleceğe erteleyebiliyoruz. İşte daha hızlı bir kadrolaşma yaşayamamamızın gerisindeki zaaflı yaklaşımlardan birisi budur.

Açıktır ki hiç bir örgüt kadroları hazır halde önünde bulamaz. Tersine bizzat elindeki güçlerden hareketle onları "oluşturur". Bu ise daha baştan verili kadro potansiyelinin önüne bilinçli ve belirli bir süreç koymak, bu süreçlerini dikkatle izlemek, pratikte karşılaştıkları sorunları ve güçlükleri aşmalarına yardımcı olmak demektir. Daha açık bir anlatımla; sözkonusu bu yoldaşları ideolojik çizgimiz temelinde eğitmek, kavrayışlarını derinleştirerek, bizzat ideolojik çizgimizin doğasına uygun bir siyasal sınıf çalışmasının içinde dönüştürmek, onlara dönük böyle bir özel çaba içinde olmak demektir. Tüm bunların ise ancak örgütlü bir yaşam, kollektif bir yapı içinde gerçekleştirilebileceğini belirtmek bile gereksizdir. Örgütün faaliyet alanlarından birinde sorumluluk üstlenmeden, şu ya da bu kollektif yapı içinde görev almadan, kısacası örgüt saflarına katılmadan, bir kadro adayının gelişebilmesi özellikle bugünkü koşullarda son derece güçtür. Tam da bu noktada bir başka engelle, dar kapıcılık olarak niteleğiğimiz zaafla karşı karşıya gelebiliyoruz.

Dar kapıcılığı aşmalıyız

Partili düzey ve bunun dayattığı ihtiyaçlar bizi pek çok bakımdan zorladığı halde, aday üye alabileceğimiz yoldaşları örgüt yaşamı dışında tutmak, çok açıktır ki, kendimizi bir tür örgütsüzlüğe mahkum etmek demektir. Bazı alanlarda bir türlü organlaşamamızda ya da organ yaşamını oturtamamamızda bu önemli bir rol oynuyor.

Aşırı bir temkinliliğin ifadesi olarak nitelenebilecek bu tutumun kökleri geçmişe dayanıyor. Örgüt üyeliğine ilişkin kriterlerimizi baştan doğru belirledik. Deyim yerindeyse çıtayı hep yüksek tutuk. Bu aynı hassasiyeti çok erken bir tarihte yüzyüze geldiğimiz aday üyelik kurumu karşısında da gösterdik. Örneğin aday üyelik konusunda "aday üye denenenmemiş üyedir" şeklinde bir tanım yaptık. Bu tanım o gün için hem doğru hem de gerekliydi. Tasfiyecilik döneminin uygulamaları bunu ayrıca koşulluyordu. Hem insanlarının önünde bilinçli bir aday üyelik süreci konulmuyordu, hem de bu kurum işletildiği kadarıyla belirlenmiş normlara uygun davranılmıyordu. Yer yer örgütümüzün ciddiyeti ile bağdaşmayan uygulamalara başvuruluyor, rasgele üye yada aday üye alımları oluyordu. Bu ise örgütle örgüt çeperi arasındaki sınır çizgilerini silikleştiriyordu. Daha da önemlisi üyelik kriterleri gevşetilmiş, liberalize edilmişti.

Bu durum kaçınılmaz olarak organlaşmaya da yansıdı. Rastgele ve normlara uygun olmayan bir biçimde örgüt üyesi ya da aday üyesi yapılan insanlarla organlaşmaya gidildi. Doğalolarak sözkonusu organlar ne işlevli olabildiler ne de istikrar gösterebildiler. Bir süre sonra dağılmakla yüzyüze kaldılar. Ya da dağıtıldılar. İşte tasfiyecilik dönemine özgü bu olumsuz pratik ve bunun zorunlu hale getirdiği çubuk bükme, saflarımızda dar kapıcı bir eğilimin gelişmesine neden olmuştur.

Tasfiyecilik kendisine özgü pratiğiyle birlikte mahkum edilmiş, tasfiyeciler örgütümüzün dışına atılmıştır. Bu dönem çoktan geride kalmıştır. Şimdi yeni bir dönemin içindeyiz. Herşeyden önce bugün on yıllık bir mücadele sürecinde sınanmış, her bakımdan doğruluğu kanıtlanmış bir ideolojik çizgimiz var. Gelinen yerde artık kendini bir program düzeyinde ifade etme aşamasına gelen sağlam bir teorik temele sahibiz.

Örgütümüz bugün nihayet ideolojik çizgimizin doğasına uygun siyasal bir sınıf çalışmasının içinde olup, çizgimizin doğasına uygun bir kadrolaşmanın zeminini de yaratmıştır. Dahası var. Her bakımdan sınanmış sağlam bir önderliğimiz ve zorlu süreçlerden geçerek gelen süzülmüş kadrolardan oluşan bir örgütsel omurgamız var. Artık ideolojik çizgimizin doğasına uygun bir kültürü, değerleri ve gelenekleri olan bir örgütüz. Demek oluyor ki, o günden günümüze örgütümüzde çok şey değişmiştir.

Şüphesiz ki bu söylenenler kadro kriterlerimizin değişikliğe uğradığı anlamına gelmiyor. Tersine, örgüt üyeliğine ilişkin standartlarımız bugün de aynen geçerlidir. Çıtayı yine yüksek tutacağız. Özellikle kritik görevlerden sorumlu organlara üye alırken deyim yerindeyse "kılı kırk yarma" işlemine

başvuracağız. Yani profesyonel omurgamızı hep sağlam tutacağız. Nitekim bunu her zaman gözettik. Zaten sorun da bu alanda çıkmıyor. Sorun, çevremizdeki insanları eğitip-hazırlamak, onların ideolojik bakışını, örgütsel kavrayışını ve militan devrimci kimliğini geliştirmek sorununa bakışta çıkıyor. "Yetersizdir", "bazı kusurları var", "örgütlü yaşama uyum sağlayacağı konusunda bazı kuşkularımız var" diyerek insanları örgütün dışında bırakıyoruz. Böylece örgütlü bir yaşam içinde daha kolay aşabilecekleri zaaf ve zayıflıklarının daha uzun bir süre yaşamasına neden oluyoruz. Böyle davranmakla kimi zaman belki de kollektif bir devrimci yapı içinde kazanılabilecek insanların zaaflarına yenilmesini de kolaylaştırıyoruz. Özellikle içinde bulunduğumuz dönemde, örgütlü bir devrimci yaşamı solumayan, devrimci bir atmosfer ile kuşatılamayan bir militan, zaaflarına ve zayıflıklarına daha kolay yenilecektir. O insanların yetersizliklerini gidermek, kusurlarından arındırmak ve örgütlü devrimci yaşama uyumlu devrimciler haline getirmek bizim sorumluluğumuzdur. Bu ise ancak ve ancak onları örgüt saflarına katarak yapılabilir bir iştir. Darkapıcılığı kırmalı ve insanları aday üye yapmak konusunda daha cesaretli davranmalıyız. Dahası onları mutlaka bir organ yaşamı içine sokmalıyız. Zaaflarına ve zayıflıklarına dönük müdahaleyi bu zeminde sürdürmeliyiz. Doğru olan bu olur. Diğeri kolaycılıktır, dahası örgütsüzlüğü süreklileştirmektir.

Örgüte aldığımız yoldaşlardan elenenler elbette çıkacaktır ve çıkması son derece doğaldır. Ancak bundan korkmamalıyız. Kaldı ki bu insanların önüne bilinçli bir süreç koyarsak, onları geliştirmek ve kadrolaştırmak konusundaki sorumluluklarımızı layıkıyle yerine getirir ve denetimimizi süreklileştirirsek, bir çoğunu kazanacağımız kesindir.

Bu arada bazı kadro adayı yoldaşlarımıza ilişkin bir gerçeğe de değinmek gerekiyor. Öyle yoldaşlarımız var ki, uzun bir süredir saflarımızda mücadele etmelerine rağmen aday üye olmak üzere herhangi bir girişimde bulunmuyorlar. Ya düşünemiyor ya da cesaret edemiyorlar. Kuşkusuz ki bu her iki durum da onlar adına açık bir zayıflıktır. Bunu görmezlikten gelmemeli, tersine bu zayıflığı mutlaka açık bir eleştirinin ve eğitimin vesilesi haline getirmeliyiz. Fakat yine de politikamızı bu zayıflığa göre belirleyemeyiz. "Aday üye olmak için istek dahi duymuyorlar", "kendiliğinden başvuruda bulunmuyorlar", "daha ne yapalım" vb. türden gerekçelerle bu yoldaşları kendi hallerine terkedemeyiz. Özellikle pratik süreçlerimizdeki kimi yetersizliklerimizin onların sözkonusu zayıflıklarında rol oynadığını kabul etmeliyiz.

Bu tür yoldaşlara örgütün kenarında kalarak değil bizzat örgüt saflarında yer alarak verilecek mücadelenin önemini kavratamazsak, başvurmaları konusunda bilinçli bir yönlendirme içine girmezsek, onlarda sözkonusu isteği yaratamayız. Aday üyeliğe başvurma konusundaki cesaretsizliklerini kıramayız. Onların cesaretsizliklerini gerekçe göstererek bu durumun sürmesine izin vermek, süreci uzatmak çözüm değildir. Herşeyden önce bu tür yoldaşlar mücadelenin ne tür fedakarlıklar gerektirdiği bilinciyle hareket eden, hareketimizin saflarında mücadele etmek konusunda ısrar gösteren yoldaşlardır. Bu durumda yapılması gereken, bilinçli bir yönlendirme ve teşvikle bu yoldaşları örgüte tam olarak kazanmaktır.

Zayıf bir organ organsızlıktan iyidir

Bugün ölçü ve normları tutturmak adına bazı alanlarda organ kurmaktan uzak durabiliyoruz. Oysa mevcut güçlerimizi kullanarak bir an önce örgütsel yapımızı geliştirmek ve yaymak gibi bir yükümlülüğümüz var. Gelinen yerde bu hem bir ihtiyaç ve hem de bir zorunluluktur.

Elbetteki çevremizdeki en ileri ve sağlam unsurlardan organlar kurmayı tercih etmeliyiz. Bu noktada bir tartışma olamaz. Ancak böylesi imkanlara henüz tam olarak ulaşamadığımız alanlarda nispeten "deneyimsiz" unsurların da içinde yer aldığı organlar kurmak zorunda olduğumuz durumlar da olacaktır. İdeal olanı kuramadığımız için kendimizi örgütsüzlüğe mahkum edemeyeceğimiz yeterince açıktır. Öyleyse var olandan hareket etmeli, nispeten zayıf da olsa organlaşma yoluna gitmeliyiz. Öncelikle genç devrimcilere ve işçilere güvenmeliyiz. Kuşkusuzki bu yoldaşlar

başlangıçta zorlanacaklardır. Ancak örgütün çok daha yakın ilgisi ve yönlendirmesiyle zayıflıklarını ve yetersizliklerini aşacaklardır. Deneyimsiz unsurlardan da oluşsa bir organın önderliği her zaman bir bireyin önderliğinden, nispeten zayıf bir organ da her zaman organsızlıktan iyidir. Nitekim örgüt süreçlerimizdeki kimi deneyler de bunu doğrulamıştır.

Bir örgüt kollektif bir bileşim demektir. Bir organda insanların düzeyi aynı olmaz. En ideal bir organ dahi farklı düzeylerde unsurları içerir. Bu son derece doğaldır. Aslolan her bir unsurun kendi kapasitesi ölçüsünde bu kollektife bir şeyler katıp katmadığıdır. Bu basit gerçeği gözönünde bulundurmazsak, düzeyleri bakımından organ üyeleri arasında eşitlik olması koşulunu ararsak, hiçbir zaman organlaşamayız. Dahası varolan organları da güçlendirip süreklileştiremeyiz.

Her organ faaliyet yürüttüğü alanda bir önderlik kurumudur. Ama genellikle her organda şu ya da bu kadronun ya da kadroların şahsında ifadesini bulan bir de "iç önderlik" vardır. Bu, hem organların oluşmasında ve oturtulmasında ve hem de süreklileştirilmesinde cesaretlendirici bir başka imkandır. Fakat bir "iç önderlik"in varlığı hiçbir biçimde yetersizlikleri kalıcılaştırmanın bir dayanağı haline getirilmemelidir. Komünist bir örgütte hiç kimse kendi birikimi, düzeyi ve becerisi ile yetinemez, yalnızca buna dayanmayı esas alamaz. Komünist bir örgütte aslolan kollektif yapılar oluşturmak ve kollektif yapılara dayanmayı esas almaktır.

İçinde bulunduğumuz evrede kadrolarımızın, özellikle de yönetici düzeydeki yoldaşlarımızın başarısı, kadrolaşma, organlaşma ve nihayet örgütsel yapımızı geliştirme ve süreklileştirme alanındaki çabalarının niteliği ile ölçülecektir.

Sonuç yerine

İçinde bulunduğumuz evrede büyük ölçüde fabrika eksenine oturan, fabrika içi ilişkiler üzerinden süren bir çalışma tarzını ve düzeyini yakaladığımızdan, nihayet artık belli birimlere ve sektörlere yönelik hedefli bir gündelik çalışma içinde olduğumuzdan söz ediyoruz. Bu aynı zamanda ideolojik çizgimizin doğasına uygun bir kadrolaşmanın zeminine/imkanlarına ulaştığımızı anlatıyor.

Çevremizde biriken güçlerin eğitimine özel bir önem vermeli, ilişkilerimizi tanımlı hale getirmeli, kadrolaştırma potansiyeli taşıyanlarla özel bir tarzda ilgilenmeli ve onları örgütlü mücadeleye kazanmalıyız. Tüm örgütlerimiz ve tüm yoldaşlarımız bunun bilinciyle hareket etmeli, bu çerçevede sorumluluklarını daha tanımlı hale getirmeli ve buna uygun bir pratik çaba içinde olmalıdırlar.

Dökülmelerin kaynakları...

(Başlangıç s.18'de)

devrimci hareketin içinde yaşanabilecek ayrışmaların sağlıklı zeminlerde gerçekleşmesini kolaylaştırır. Devrimcilerin düzene karşı mücadele etmek için önce kendi kişiliklerini doğru tanımlamaları, yanılsamaların tuzağına düşmemeleri gerekiyor. Aşılmak istenen şeyin niteliği doğru kavranmadan, istenildiği kadar iyi niyet olsun, aşabilme olanağı bulunabilir mi?

Kısaca vurgulamaya çalıştığımız şudur: Kadrolaşmak bir perspektif sorunudur. Devrimci önderliğin görevi düzene insan aktarmak değil, düzenin etkisindeki insanları devrimci mücadeleye çekmektir. Doğal elenmeler her zaman yaşanır ve bu, devrimci örgütü, mücadeleyi zayıflatmaz, güçlendirir. Bir de devrimcileri öğüten nankör bir pratik vardır. Buna dar pratik de denebilir. Ya da siyasal mücadeleyi basit bir takım pratik işler yapmak/yaptırmak düzeyine indirgeyen zihniyet olarak tanımlanabilir. İddiasını ciddiye alan bunu mutlaka sorgulamak zorundadır. Kadroyu kalıcılaştırmak, inancı gerçek bir kavrayışa oturtmakla mümkündür. Bunu tamamlayan bir diğer temel faktör de besleyeci bir toprak ve verimli bir tarzdır.

Bilinçlenmek, ne yaptığını bilmek, niye yaptığı konusunda açık olmak! Tüm bunlar bir tercih değil, devrimcinin gerekleri konusunda açık olması gereken zorunluluklardır.

D. AYDIN

Dökülmelerin kaynakları üzerine

Örgütlü devrimci mücadele içinde bir dönem yer alıp da mücadeleyi sürdüremeyerek düşenlere çokca tanık olmuşuzdur. Bunun bir çok nedeni vardır. Fakat ayrıntılarına girmeksizin şunu söyleyebiliriz: Kişi kendini siyasal bakımdan aşamayınca tıkanır. Bu tıkanma çürümeye yolaçar. Çünkü siyasal yaşam boşluk tanımaz. İlerleyemeyen geriler.

Devrimci iddia sahibi kadroların nasıl bu kadar kolaylıkla mücadelenin dışına düştükleri ilk bakışta şaşırtıcıdır. Gerçekten de dünyayı değiştirmek gibi büyük hedeflerin peşinde koşanların, küçük sorunlar içinde boğularak geriye düşmeleri kolay anlaşılır bir durum değildir. Düne kadar tüm benliğiyle bir harekete ve davaya bağlanmış görünmek, sonra da tapındığı değerleri yerin dibine batırmak, savunduğu devrimci değerleri tüm günahların kaynağı ilan etmek nasıl bir kişiliktir?

Devrim saflarını terkedenler hep olacaktır. Bu sınıf mücadeleleri yasasının doğal bir sonucudur. "Küçük-burjuva abbas yolcuları" her dönem çıkacaktır. Düzen kişiliğinin bu tipleri gerçekte kendini bir davaya adamak için değil, bir dönemin rüzgarına kapılarak, ya da kişiliğini bulamamış olmasının yarattığı arayışlarla devrime bir dönem kapılmışlardır. Bu tiplerin ya da benzerlerinin kaba ve onursuz kaçışları her türlü aşağılanmaya da layıktır. Bu tipleri en iyi küçük-burjuva hamam böcekleri ifadesi tanımlar. Bu nedenle dökülmeler bir yanıyla devrimci hareketin ağırlıklarından arınmasıdır. Fakat biz sorunun bir başka yanına değinmek istiyoruz.

Zor yıllar devrimin kolay terkedildiği dönemlerdir de. Fakat bunu tersinden de düşünmek gerekiyor: Zor dönemin devrimcileri değerlidir. Bir ideolojik çizgi, siyasal mücadele anlayışı, çalışma tarzı, kadrolaşma politikası vb. habire cesetler yaratıyorsa, yapılması gereken bu durumu her yönüyle değerlendirmektir. Bu yapılmaz da sorun yalnızca kaçanların zayıflıkları üzerinden izah edilmeye çalışılırsa, bu yalnızca ceset sayısını arttırır ve cesetlerden çıkan koku devrimci değerleri de zedeler.

Bütün devrimci yapılar, sorgulayıcılıktan, marksist yöntemden sözeder dururlar. Ne var ki onların yönteme yaptıkları bu vurgunun, sorgulayıcılığın, eleştirinin gerçek yaşamda hiçbir karşılığı yoktur. Sadece ve sadece yapısal zaaflarının üstünü örten incir yaprakları olabiliyor..

Sosyalizmin önündeki bilimselliği tekrarlayarak bilimselliğe, diyalektik diye diye de marksist yönteme ulaşılmış olunmuyor. Oysa bilimsel sorgulayıcılık solun bugünkü kadro bunalımını aşmada, sağlıklı bir zeminde kadroların kendini üretmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Gerek örgütler açısından, gerekse de tek tek devrimciler açısından bilimsel sorgulayıcı olabilmek hayati bir sorundur. Zira sorgulamayanlar sorgulayan yaşamın girdabına kapılmaktan kurtulamazlar.

Geleneksel küçük-burjuva kadro tipine bakın. Sorunlara bilimsel bakan, savunduğunu ezberlenmiş söz kalıpları olarak değil de, gerçekten de siyasal, sınıfsal temellere oturtarak gerekçelendirmeyi başaran kaç kişiye rastlarsınız? Savunulan şeyler bir şablon olmanın ötesine geçemez. Bu şablon gerçekte doğru sonuçları da -ki bunlar zaten azdır- ihtiva edebilir. Öyle olsa bile, uzun vadede aynı akibetle sonuçlanır. Başlarken bir şeyler duymuş, o gün için ikna olmuş, ancak ötesine geçmeyi başaramamıştır. Böyle bir çabayı dahi göstermemiştir. Çünkü ihtiyacı hissedecek bir ortamın içinde yaşamıyor, böyle bir tarza yabancı.

Müslümanların "Kuran-ı Kerim'in bir harfi bile değişmemiştir, değişmeyecek" dediklerine nazire yaparcasına, "bizimkiler söylemişse doğrudur" seslendirmesinin devrimcilik adına savunulamaz olduğu açıktır.

Söylediklerimizin daha anlaşılır olması için yaşama bakalım. Örneğin bir gelişmeden ötürü sürece müdahale için çeşitli gruplar arasında bir toplantı yapılır. Böyle toplantılar daha çok eylem planlamasıyla ilgilidir. Yazılacak bildiriye, atılacak sloganlara ilişkin alınan tavırlar tam daevlere şenlik türündendir. Eyleme biçim, bildiriye içerik, gelişmeye uygun slogan

öneriyorsun. Hemen itiraz geliyor. Normalde alternatif önermesini bekliyorsun. Hayır, böyle olmuyor. Yazılacak sloganın sürece denk düşüp düşmediği, teorik arka planındaki zayıflıklar üzerinden eleştiri yöneltilmiyor. En kabasından bir apolitizm örneği sergilenerek karşı çıkılıyor: "Bunu bizim hareket savunmuyor!" Bu tutumun adına da "ilkeli davranmak" deniyor. Tamam savunmayabilir, ancak şu şu nedenlerden dolayı bunun olması doğru olabilir dendiğinde, herhalde karşıdakinin yapması gereken, bunun neden kullanılamayacağına dair bir açıklama yapması olacaktır. Bu cevap "benim örgütüm savunmuyor" ile sınırlı kaldığında çıkarılacak sonuç açıktır. Ya kişi kendi hareketinin neyi ne için savunduğunu bilmiyor, ya da bildiği ancak savunulanların bugünü açıklamada zayıf kaldığını farkettiği için susmayı tercih ediyor. Yani aslında kaçışı yol olarak görüyor.

Sorunlara bu kadar yüzeysel yaklaşanların gerçekliklerine yakından baktığınızda karşılaşacağınız tablo ilginçtir. Materyalist olduğunu söyler. Aslında tüm yaşantısıyla idealizmde boğulmuştur. Politikanın göbeğinde yer alıyor görünürken mücadele arkadaşlarıyla son derece kişisel sorunlar yaşar. Bu sorunların içerisinde politik kimliği de giderek kaybolur. Bir yönüyle yabancılaşmanın ifadesidir bunlar. Kendi gerçekliğini tanımlayıp hesaplaşacağına, yanlış formlarla -bilinçli ya da bilinçsiz- kendisini avutur.

Dünyayı yorumlarken, dönüştürme mücadelesine girişirken, nereden geleceği belli olmayan "varlıklara" umut bağlamanın materyalistçe olmadığı ortadadır. Oysa bir devrimcinin yorumlamada, değiştirme alanında, tespit edilen eksikliği giderme noktasında kendisine bir misyon biçmesi lazım. Sorunları aşmada, mücadelenin yükünü omuzlamada insan eyleminin rolünü kavrayarak, değiştirmek için benim de eylemim gerekir diye yaklaşarak, idealizmi devrimci pratiğin ezici gücüyle başbaşa bırakmak lazım.

Bugünkü yüksek öğrenim ilerici gençliği içinde bu aynı kişilikle karşılaşmıyor muyuz? Bu kesimler görünürde aydın, ya da yarı-aydın. Yani normalde düşünen, irdeleyen, araştıran insanlar olması gerekiyor. Oysa görüyoruz ki, birçokları konumlarının tam tersine bir yaşam içinde. Ezberci eğitimin yarattığı insan tipiyle karşı karşıyasınız adeta. Sorgulanmayan "mit"lerin peşine takılmış. Bu "mit"ler devrimci girişimciliği sınırlamış ve gençlik yaratılan bu "mit"lerin etrafında dönüp dolaşıyor. Az çok sorgulamaya başlayan insanların önüne şu beylik kutsal pratiklerini çıkarıp durmanın dışında ne var? Teoriyi üç-beş kitap okumak olarak anlayanlar, herhalde "teori kurtları" ithamına maruz kalmamak nedeniyle olsa gerek, bunları da okumuyorlar. Ardına sığındıkları pratiğin etkisini ve niteliğini öğrenmek için fazla araştırmaya gerek yok. Dergilerde eylemlerimiz başlığı altında açıklanan; "şu mahallenin şu duvarına iki tane "Faşizmi... !" sloganı, diğer mahallenin şurasına bir tane "Kahrolsun...!" sloganı yazıldı. Eylemleri, "gazetemizi arayan bir kişi... adına üstlendi" gibi komedilere sıklıkla rastlanır. Yapılan devrimci çalışmanın sorunları, etkileri, sonuçları üzerinde değerlendirme değil. Bütün ciddiyet sınırları aşılarak önümüze "slogan eylemleri" konuluyor. Devrimci pratik de bu oluyor. Siyasal mücadeleyi bu düzeye indirgeyenlerin, bu dar pratik içinde kalıcı kadro kazanabilmeleri mümkün mü? Böylesi tarzların en verimli olacakları alan insan tüketmektir. Devrimci mücadeye birçok katkı yapabilecek insanı yanlış zeminlerde tüketip eritmektir.

Bir devrimci kendisini sınıf mücadelesinin bir köşesine yerleştirecek süreci tahlil edemiyorsa, yani büyük ama onurlu yükümlülüğünün farkında değilse, o devrimcinin en basitinde yoldaşlarıyla bile yaşayacağı politik ilişki zayıf kalır. Devrimci politikanın içinde kendini üretememenin getirdiği gerilimi, zayıflığı, başka alanlarda telafi etme telaşının önüne geçilemez. Kimi yerde kendisine biçtiği öncülük misyonunun ardına sığınarak, ama onu gerektirdiği açılımı sunmaya yanaşmadan ya da bu çaptan yoksun olarak, kimi de örneğin örgüt yaşamında yetkilerin kılıcına sarılarak varolmaya çalışır.

Bu kısır ve çürütücü ortamdan kurtulmadan, lafı çok edilen ancak ete-kemiğe bürünmüş haline çok fazla rastlanmayan marksist yöntemin devrimci kadrolarca içselleştirilmesi, düzene karşı üretilen devrimci politikaların kitlelerle buluşması mümkün değildir. Yöntemsel açıklık herşeyden önce varolan sorunların netleşmesini sağlayacağından,

(Devamı s.16'da)

Mevzi direnişler üzerine gözlemler

Bugünkü koşullarda sınıf hareketini geliştirip yaygınlaştırabilmenin yollarından biri de mevzi direnişleri sıçratmaktan geçiyor. Bu direnişlerin kendi iç dinamiklerini tartmak, gözlemlemek, doğru sonuçlar çıkartmak büyük önem taşıyor. Sözkonusu direnişler genel olarak iktisadi-sendikal talepler temelinde gelişiyor. Direnişe öncülük yapan işçilerin politik düzeyi direnişlerin ruhunu ve seyrini koşullayabiliyor.

Direnişlere doğru bir müdahale yapabilmek için mevcut durumu doğru kavramak ve işçilerin düzeyini iyi ölçmek gerekir. Direnişe çıkan işçilerin ruh hali sürekli med-cezir halindedir. Örneğin çok kararlı olduğu bir anın hemen akabinde yılgınlık boy verebiliyor. Çabucak kazanma tutkusu ataklık, bedel ödemek zorunda kalacağını hissettiği anda ise temkinlilik egemen hale gelebiliyor. Kuşkusuz hiçbir işçi kaybedeceğini düşünerek direnişe çıkmaz. İşçilerin çoğu üretimden gelen gücünü kullandığında işlerin hallolacağını, işverenin taviz vereceğini sanır. Fakat genellikle böyle olmadığını biliyoruz. İşverenin bir telefonu polis ya da jandarmanın terör estirerek işçileri yıldırmak üzere direniş yerine gelmesine yetiyor. İşçiler daha önce bu tip saldırıları televizyon ya da gazetelerde izlemiş olmakla birlikte, kendileri ilk kez karşı karşıya geliyor. Sözümona iyi polislerin ya da subayların haksızlık yapmadan gerçekleri göreceğini düşünür. Onun gözü hala çarkın mekanizmasında değil. Bu kadarını başlangıçta kavrayamaz. Fakat giderek kafasında çelişkiler oluşur. Örneğin sendika üyesi olmanın herşeyi çözmediğini direniş seyrinde öğrenir. Kazanmanın ancak dişe diş bir mücadeleyle olanaklı olduğunu farketmeye başlar. Kimi zaman "keşke sendikaya üye olmasaydım", "ya kazanamazsak" gibi düşüncelere kapıldığı olur. Böylesi bir direnişçi işçi için şimdi sendika herşeydir. Sendikacıların isteklerini yerine getirmekte tereddüt etmez. Henüz haklarını ancak mücadele ederek kazanabileceğini ve bunun için önce kendi mücadeleci gücüne güvenmesi gerektiğinin farkında olmaması nedeniyle işçinin gözü hep dışardadır. Kendisine destek verilmesini ister. Daha önce kendisinin sınıf kardeşlerine vermediği desteği şimdi başkalarından bekler. Kimi direnişlerde de işçiler "dışarıdan" hiç kimsenin gelmemesini isteme eğilimine girebilir. Burada kendi gücüne güven duygusu değil, uzlaşmacı eğilimin, bedel ödemeyi göze alamamanın etkisi vardır. "Biz ekmek mücadelesi veriyoruz, patronla ve jandarmayla karşı karşıya gelmek istemiyoruz" düşüncesi bu tutumun asıl nedenidir. Sendikacıların tutumu bu konuda işçilerin üzerinde çok etkili olur. Bu örnekler çoğaltılabilir. Fakat gereksiz. Anlatmak istediğimiz şudur: Direnişlerin kendi iç dinamiklerini tahlil etmek ve doğru sonuçlara ulaşmak, müdahalenin düzeyini ve biçimini de belirleyecektir. İşçilerin siyasal-kültürel düzeyi, şekillendiği ortam ve sosyal çevresi, ailevi gelenekler, göç ettiği bölgede yaşadığı çevrenin politik eğilimleri vb. gibi birçok etken direnişteki işçilerin eğilimlerinde önemli bir rol oynar. Örneğin İslami gericiliğin ya da şovenizmin belli bir etki gücüne sahip olduğu Orta Anadolu ve Karadeniz kökenliler geri bilincin yoğun etkisi altındadırlar. Bu da mücadeleyi geriye çekici bir işlev görüyor. Bu nedenle, bu gibi yerlerde direnişin politik bir mecraya çekilmesinde ciddi zorlanmalar yaşanabiliyor.

Günümüzde bazı işkollarında (örneğin tekstil, deri vb) bir işyerine sendika sokmak çok büyük bir sorun haline gelmiştir. Bu işyerlerinde her sendikalaşma çabası genellikle bu çalışmayı yürüten işçilerin işten atılmalarıyla sonuçlanmakta, ardından da direnişler patlak vermektedir. Küçük-burjuva devrimciliği ya da reformist akımlar bu direnişlere müdahaleye birkaç adam kazanma mantığıyla yaklaşmakta ya da mücadeleyi en çok bu işyerine sendika sokmak hedefiyle sınırlamaktadırlar. "Ne olursa olsun işyerine sendika sokmak" anlayışı tipik sendikalizmdir. Elbette sendikalaşma talebine sahip çıkılmalıdır. İşyerine sendika sokmanın önemi de tartışılamaz. Ancak bu tek başına sorunu ya da sorunları çözmez. Örneğin Türkiye'de binlerce sendikalı işçi vardır. Ama sendikasız işçilerle karşılaştırıldığında bilinç ve örgütlülük düzeyinin çok farklı olmadığı

görülür.

Mevzi direnişleri kendi içinde amaçlaştırmamak gerekir. Tersine bu direnişleri bölgedeki tüm fabrikalarla ilişkiler geliştirmenin, direnişin ruhunu bu fabrikalara taşıyıp buradaki işçileri duyarlı hale getirmenin ve daha da önemlisi ortak sorunlar temelinde birleşik bir mücadeleye çekmenin bir imkanı olarak da görülmelidir. Günümüzde kendi fabrikalarındaki sorunlar için dahi harekete geçmeyen işçileri bu direnişlerle dayanışma içine çekmenin zor olduğu bir gerçektir. Fakat ihmal edilmez bir görevdir de. Öte yandan özellikle eş zamanlı direnişleri ortaklamanın, sınıf hareketinin durgun olduğu günümüz koşullarında paha biçilmez bir önemi vardır. Bu amaçla gece düzenlemekten, çakmak satışına, sınıf dayanışmasını propaganda eden bildirilerden imza kampanyalarına kadar bir çok aracı kullanmak gerekir. Kuşkusuz tüm bu çabaları direniş ya da dayanışma komiteleri aracılığıyla yürütmeliyiz. Bu arada elini taşın altına sokmaktan çekinmeyen kararlı bir işçi kitlesiyle karşı karşıyasak eğer, işçilerle birlikte patron işbirlikçilerine ya da grev kırıcılarına dönük eylem örgütlemeyi de ihmal etmemeliyiz.

İşyeri komitesi ve sendika

İşyeri komiteleri, sendikalaşma sürecinde daha çok bir sendika komitesi gibi çalışır. Sendikalaşma süreci içerisinde gündeme gelen bir işçi komitesinin adı ne konursa konsun sendika komitesi gibi iş görmesi bir yerde doğaldır. Çoğu kere bu komiteler, sendikaların iş yaptırdıkları ve denetimleri altına aldığı örgütlenmeler olmaktadırlar. Komitenin bağımsız bir inisiyatifle çalışabilmesi, öncülerin devrimci kimlikleri ve siyasal perspektiflerinin niteliğiyle orantılıdır.

Sendikalaşma faaliyeti içerisinde "bağımsız" bir sendikalaşma komitesi örgütleyemeyen işçilerin kazanma şansları zayıflamaktadır. Perfetti direnişi buna iyi bir örnektir. Sendikadan bağımsız hareket edebilen bir komitenin oluşturulması bu nedenle önem taşımaktadır. Direniş komitesinin işçiler nezdindeki meşruluğu, sendikacıların denetlenmesini ve "uyumu"nu zorlayacaktır. İşçilerin patron ve kolluk kuvvetleri karşısındaki kararlılığı, sendikacıları da kararlara uyumaya zorlayacaktır. Sendika komitesinin sendikacıların atamasıyla değil işçilerin seçimiyle oluşturulması, özel bir tarzda gözetilmesi gereken bir husustur. Bu direnişin dar bir zemine ve giderek kendini tüketen bir sürece çakılmasına karşı alınması gereken bir önlemdir. Bunun böyle işlememesinin nedeni pratik deneyim yokluğu ve dar bakış açısıdır. Bir tarafta sendikaların direniş komitelerini kendisine tabi hale getirmeye çalışması, diğer yandan reformistlerin sendikaya teslimiyet göstererek işyerindeki geri eğilimlere seslenmesi, direnişçi işçileri etkilemekte, güçlerini bölmekte ve kısır tartışmalar içerisine girmelerine yolaçabilmektedir.

Direnişler ve sorumluluklarımız

Tıbset direnişi, sınıf hareketinin genel durgunluğu koşullarında ortaya çıkmış bir hareketliliktir. Bu direnişin ruhunun Perfetti'yle karşılaştıramayacak kadar diri oluşunun nedeni ise, direnişe katılan işçilerin sınıfsal güdü ve bilinçlerinden öte Kürt ve kent yoksulları diye tabir ettiğimiz kökenden geliyor olmalarıdır. İşçilerin büyük çoğunluğu Dersim ve Varto'lu... Oturdukları yer Gazi Mahallesi. Bunlar bile direnişin neden daha radikal olduğunu anlatmaya yeterli. Varoş kültürünün tepkiselliği ile devrimci örgütlere duyulan sempati içiçe geçmiş, direnişi daha diri hale getirmiştir. Bu canlılığın daha da artmasının koşulları vardır.

Aynı dönemde süren Reslan direnişi ise bugünkü sınıf hareketinin genel eğilimlerine daha yakın özellikler göstermektedir. İki direniş için önerdiğimiz "ortak direniş, ortak komite" önerisi söylem düzeyinde kabul görse de pratikte karşılığını bulmadı. "Ortak komite" girişimi bu nedenle daha ziyade Tıbset'in öncüleri üzerinden sürüyor. Bugünkü verili gerçek düşünüldüğünde sınıf dayanışmasının tüm biçimlerini önemsemek ve hayata geçirmek çabası göstermeli, bunu daha ileri dayanışma örnekleri yaratmak hedefiyle öncünün bilincine kazıma çabasıyla birleştirmeliyiz. Bölgede gerek bizim lokomotifi olduğumuz gerekse bizim dışımızda ortaya çıkan bağımsız işçi platformları girişimlerini bizzat bu direnişlerle güçlendirmek ve tersinden direnişleri bu platformların eliyle sınıfa maletmek aynı görevin iki görünümüdür.

EKİM'ci bir işçi

Okurlardan / Yoldaşlardan...

Zindanlar coşkumuzu, zulüm öfkemizi kıramaz

Hareketimiz ulaştığı düzey itibarıyla parti niteliğini yakalamış ve parti ilanı sadece bir zamanlama sorunu haline gelmiştir. Bugün hareketimizin 11. mücadele yıldönümünden duyduğum coşku ve heyecanın yanısıra bir kez daha zindanda karşılamaktan dolayı bir burukluk da yaşamıyor değilim. Bu burukluğun nedeni, ne yılları bulacak olan tutsaklık ne de bu barbar düzenin zulüm karargahlarından biri olan zindanda olmaktır. Tümüyle yoldaşlara duyulan özlem, yoldaşlarla omuz omuza sıcak kavga alanlarında savaşma arzusudur.

Partiyi müjdeleyen hareketimizin yıldönümü bildirilerini fabrikalarda ve emekçi semtlerinde dağıtmak, işçi ve emekçilerden "başarılar diliyoruz", "yine bekleriz" vb. gibi, kısa ama sonsuz dostlukların köprülerini kuran sözleri duymak... Ya da işçi servislerinin geçtiği bir güzergaha partiyi müjdeleyen ve sosyalizm idealimizin bir bayrak gibi dalgalandığı kocaman bir pankartla işçi ve emekçilere partimizi duyurmak...

İşte bütün bu özlem ve arzulardır zindan duvarları arkasında burukluk yaratan. Bu burukluk umutsuzluğun değil, düzene duyulan kin ve öfkenin doruğudur. Zindan duvarlarını aşan kavga arzusudur. Yoksa beş-on yıl değil, tüm ömrümüzü tüketse de zindanlar, düşman tüm şiddetini üzerimize kussa da, zulüm devrim coşkumuzdan ve sosyalizm inancımızdan zerre kadar sarsıntı yaratmayacaktır. Hangi koşullarda ve mekanlarda olursa olsun, EKİM'in yıldönümünde doruğa taşan coşkumuzu haykırmamızı engelleyemeyecektir. Zulmün işkencehanelerinde susarak, engizisyon mahkemelerini sosyalizm idealimizi haykırmanın bir kürsüsüne dönüştürerek, zindanları birer direniş mevzisine dönüştürerek karşılarız EKİM'in mücadele yıldönümünü. Yani her koşulda kavgada yaşarız coşkumuzu.

İşçi sınıfı ve emekçilerin gelecek umudunu büyüten, bizi partiye bir adım daha yaklaştıran 10. mücadele yılına hareketimiz şu toklukla karşılamıştı: *"EKİM 10. yayın yılını doldurduğunda, artık komünist bir işçi partisinin Merkez Yayın Organı konumunu kazanacak, hareketimizin parti öncesi ismini partimizin Merkez Yayın Organı sıfatıyla devam ettirmenin onurunu taşıyacak..."*

Bir yıl önce bu satırlar mekan ve koşul farkı gözetmeksizin, hepimize partili kimlik, kişilik ve tarzı içselleştirmeyi, fedakarlık ve bedel ödeyerek umudu büyütmeyi emrediyordu. Bugün 11. mücadele yılını partiyle taçlandırmak, partili kimlikle sürdürmek için, hangi koşulda olursa olsun, "nerede bir EKİM'ci varsa EKİM oradadır" bilinç ve sorumluluğuyla karşılamak yakıcı göreviyle yüzyüzeyiz.

H. G./Ankara Cezaevi

Ambar İşçileri Bülteni'ni dağıtırken...

Ambar İşçileri Bülteni'ni dağıtırken işçilerden aldığımız tepkilere ve yaptığımız hatalara değinmek istiyorum. Fakat buna geçmeden önce, ambarların konumuna ve ambarlardaki çalışma koşullarına kısaca değinmekte yarar var.

Ambarlar, Antakya'nın değişik yerlerine serpilmiş durumda. İşverenler genelde kadın işçi çalıştırıyorlar. Erkek işçi sayısı son derece sınırlı. Yaşları 15 ile 30 arasında değişiyor. Ambar işçiliği son derece ağır bir iş olmasına rağmen işverenler kadın işçileri tercih ediyorlar. Her ambarda 40 ile 100 arasında işçi çalışıyor. Günlük işçi ücreti ortalama 400-500 bin lira arasında. Çoğu zaman fazla mesai yaptırılmasına rağmen ek ücretler ödenmiyor. Fazla mesai paralarının ödenmesi bir yana, normal ücretler bile aylarca bekletilerek ödeniyor. Ambarlarda ne sigorta ne de sendika var. Kışın mallar bozulmasın diye bütün kapı ve pencereler açık tutuluyor. Hiçbir ısıtma sistemi kullanılmıyor. İşçiler günde ortalama 13-15 saat çalıştırılıyor vb...

Tüm bu sorunları da işlemek ve ambar işçilerinin örgütlü mücadelesini geliştirmek üzere

yürüttüğümüz çalışmanın bir aracı olarak *Ambar Aşçileri Bülteni*'ni çıkarıyoruz.

Bölgede sistemli politik faaliyet yürüten tek hareketiz. Legal mevzilerimiz olmamasına rağmen her fırsatta kendimizi hissettiriyoruz.

Bülteni dağıtırken yaptığımız hatalara değinmek istiyorum. İlk defa ve üstelik elden dağıtıyorduk. Ambarlarda daha önce böyle bir faaliyet yürütülmemişti. İşçiler ilk defa böyle bir şeyle karşı karşıya geliyorlardı.

İşçiler gruplar halinde oturuyorlarken yoldaşımla birlikte yaklaşıyoruz. "Merhaba" dedikten sonra söze giriyoruz. Genelde işçi sınıfının özel de ise ambar işçilerin sorunlarını anlatan, mücadeleye ve dayanışmaya çağıran bültenimizi dağıtıyoruz, diyerek sohbete başlıyoruz. Kimisi merakla etrafımıza toplanıyor, kimisi umursamayıp almıyor. Ama genelde dağıtığımız yerlerde oldukça ilgiyle karşılanıyor.

Sözünü ettiğimiz hatamız, o an ilgi duyan işçilerle ilişkiyi sürekli hale getirebilecek bir diyaloğa girmemek oldu. Oysa ki, bültenimizi alan işçilerin çoğu her hareketiyle sürekli bir ilişkiye açık olduklarını gösteriyorlardı. Heyecanlıydık. Yukarıda da değindiğim gibi ilk defa elden dağıtıyorduk. Sonraki süreçler için bundan dersler çıkartarak faaliyetimizin sonuçlarını toparlayacağız

Her şey parti için!

Antakya'dan Ekimciler

"Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz!"

Ben Antakya'nın küçük tekstil atölyelerinden birinde çalışan bir işçiyim. İşyerinde yaşadığım sömürü ve baskıyı yazmak istiyorum. İşçiler yıllardır aynı yerde çalışmalarına rağmen birbirlerine güvenmiyorlar. Bu sadece bizim atölyemizde böyle değil, diğer çevre atölyelerde de aynı durum sözkonusu. Küçük yaşta çocuklar yanlızca gündüz değil bazen gece yarılarına kadar çalıştırılıyorlar. Ücretler çok düşük, işçiler sigortasız ve çok ucuza çalıştırılıyor. Çoğu işçi sigortanın ne olduğundan bile habersizdir.

Ben bir yıllık işçiyim. Haftalığım bir milyon lira. Buradaki bütün atölyelerde bu böyle. Hatta bazı atölyelerde daha düşük ücret alan işçiler dahi var. Makinacılar parça başı çalıştırılıyorlar. Yani aldıkları para yaptıklara işe bağlı oluyor. Böyle olunca da kendi aralarında rekabet doğuyor. İşveren baskı yapmasa da işçiler kendi istekleriyle mesaiye kalıyorlar. Ücretler o kadar düşük ki, bunu yapmak zorundalar.

Böyle yerlerde işçileri örgütlemek büyük zorluklar taşıyor. Çünkü işveren makinacılar ile işçileri birbirine karşı kullanıyor. Böylece işçilerin ortak hareket etmelerini engelliyor. Makinacı olmak en az 3-4 yıllık bir süreyi kapsar. İşveren de, işçinin ailesi de, atölyedeki makinacı da sürekli olarak işçilere baskı yapar. "Çabuk öğren", biran önce kendini kurtar! Makinacılar kıdemli konumdadırlar. Haksız yere işçilere bağırıp çağırsalar, hatta dövseler bile işçilerin onlara karşı çıkma hakkı yoktur! Normal işçiler makinacılardan önce gelmek ve onlardan sonra gitmek zorundadırlar.

Bizler bu duruma katlanamayıp işten ayrılırız. Sanki diğer işyerleri böyle değilmiş gibi. Kurtuluşu kaçmakta buluruz, kaçmakla bir yerlere varabileceğimizi sanırız.

Şunu iyi bilmeliyiz ki, biz sömürü ve baskının, ezenle ezilenin, iki ana sınıfın olduğu bir sistemde, yani kapitalizmde yaşıyoruz. Kapitalizm demek sömürü, baskı, yoksulluk, işsizlik, özgürlüksüzlük ve eşitsizlik demektir. Bu sistem var oldukça, mücadele ile baskı ve sömürüyü sınırlasak da, bunlar varlığını sürdürmeye devam edecek.

"Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiç birimiz!" biz işçilerin temel mücadele parolası olmalıdır. İnsanca çalışma ve yaşam koşullarına ulaşmak için örgütlü mücadeleye atılmalı ve nihai kurtuluşumuz olan sosyalizm için savaşmalıyız.

Bir tekstil işçisi/Antakya

Okurlardan / Yoldaşlardan...

partilerin açık eylemleri, sosyal-demokrat oportünizm ("menşevizm") ile liberalizm arasındaki bağı tekrar tekrar gözler önüne serdi.

Marksizm ve tasfiyecilik (1908-1914)

Karşı-devrim dönemi, tekrar, oportünizm sorunu ile sosyal-demokrasinin devrimci taktiklerini büsbütün yeni bir biçimde günün sorunu durumuna getirdi. Menşevizmin ana gövdesi, en iyi temsilcilerinin birçoğunun itirazlarına aldırmaksızın tasfiyecilik eğilimini doğurmuş; gizli örgüt ve eylem bırakılmış, "yeraltı" çalışmaları, cumhuriyet gibi sloganlar küçümsenmiş vb.. Legal dergi *Naşa Zarya*'nın yazarlarından bazıları (Bay Potressov, Çerevanin vb.) eski sosyal-demokrat partiden bağımsız bir grup kurarak, Rus liberal burjuvazisini, Rus işçilerinin devrimci savaşım alışkanlıklarını kaybettirme çabalarında binbir yoldan desteklemiş, kışkırtmış ve beslemiştir.

Bu oportünistler grubu, RSDİP'in 1912 Ocak Konferansında partiden atıldı, ama yurtdışındaki irili ufaklı birçok grubun şiddetle karşı koymalarına karşın, bir parti kurdular. İki yıldan fazla bir süre (1912'den başlayarak 1914 ortalarına kadar) iki sosyal-demokrat parti arasında inatçı bir savaşım sürdü gitti: Ocak 1912'de seçilen Merkez Komitesi ile Ocak Konferansını tanımayan ve *Naşa Zarya* grubu ile işbirliğini sürdürerek partiyi farklı bir temel üzerinde yeniden kurmak isteyen Örgütlenme Komitesi arasındaki savaşım devam etti. Günlük iki işçi gazetesi (*Pravda* ile *Luç* ve onu izleyenler) ve Dördüncü Devlet Dumasındaki iki sosyal-demokrat grup (pravdacıların ya da marksistlerin grubu ile Çheydze'nin başı çektiği tasfiyeci "Sosyal-Demokrat Grubu") arasında da gene amansız savaşım sürüp gidiyordu.

Partinin devrimci ilkelerine bağlı kalan, (özellikle 1912 ilkyazından sonra) işçi sınıfı hareketindeki yeni ve huzursuz dalgalanmaları destekleyen, legal ve illegal örgütlerle basını ve propagandayı birarada yürüten pravdacılar, çevresinde sınıf bilincine ulaşmış işçi yığınlarının büyük bir çoğunluğunu topladığı halde, tasfiyeciler -politik bir güç olarak *Naşa Zarya* grubu aracılığı ile çalışıyorlardı- yalnızca liberal burjuva unsurların desteğine dayanıyorlardı.

(...)

Marksizm ve sosyal-şovenizm (1914-1915)

1914-1915 büyük Avrupa savaşı, hem Avrupalı, hem de Rus sosyal-demokratlara, dünya ölçüsünde bir bunalım karşısında izledikleri taktikleri sınama olanağını verdi. Bugünkü savaşın gerici, yağmacı ve köleci niteliği, öteki hükümetlere bakışla, çarlık için daha göze batıcıdır. Böyle olduğu halde, tasfiyecilerin çoğunluğu (liberal ilişkileri yüzünden, Rusya'da bizim dışımızda ciddi etkisi olan tek grup) sosyal-şovenizme saptılar! Oldukça uzun bir süre yasalar içinde çalışmanın tekelinden yararlanan bu *Naşa Zarya* grubu, yığınlar arasında, "savaşa karşı direnmeme", üçlü (şimdi dörtlü) antantın zaferi için, ve Alman emperyalizmini "pek şeytanca günahlar" işlemekle suçlayan vb. propagandalar yaptılar. 1903'ten beri politik belkemiğinden yoksunluğunu tekrar tekrar ortaya koyan ve çoğu zaman oportünistlerin saflarına katılan Plehanov, bu tutumu daha da açık bir biçimde takındı ve bu hareketi yüzünden, Rusya'daki burjuva basını tarafından pek övüldü. Plehanov, çarlığın haklı bir savaş verdiğini ilan edecek, İtalya'daki hükümet gazetelerine İtalya'yı savaşa girmeye özendirici demeçler verecek kadar küçüldü.

Böylece, tasfiyecilik konusundaki görüşlerimizin ve tasfiyecilerin ana gruplarını partimizden atmamızın haklılığı yeterince tanıtlanmış oldu. Tasfiyecilerin gerçek programları ve tuttukları yolun gerçek anlamı, şimdi artık yalnızca genel anlamıyla bir oportünizm değil, Büyük-Rusya toprak beyleri ile burjuvazinin emperyalist ayrıcalıklarının ve çıkarlarının savunulmasıdır. Bugün tasfiyecilik, işçi hareketi içinde *ulusal-liberal* bir eğilimdir, radikal küçük-burjuvazinin bir kesimi ile küçük bir ayrıcalıklı işçi kesiminin proleter yığınlara karşı "kendi" ulusal burjuvazileri ile ittifakıdır.

(...)

Temmuz-Ağustos 1915

Sosyalizm ve Savaş *(Bölünmenin Tarihi ve Rusya'da Sosyal-Demokrasinin Bugünkü Durumu başlıklı IV. Bölüm'den...)*

Sol Yayınları, 5. baskı, s.49-58

Rusya'da bölünmenin tarihi

V.İ.LENİN

Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin savaşla ilgili olarak izlediği ve yukarda anlatılan taktik, Rusya'da sosyal-demokrasinin otuz yıllık gelişmesinin kaçınılmaz bir sonucuydu. Partimizin tarihinin derinliklerine inilmeksizin, ne bu taktiklerin, ne de sosyal-demokrasinin ülkemizdeki bugünkü durumunun doğru olarak anlaşılması mümkündür. İşte bu nedenle, okurlara partimizin tarihindeki bellibaşlı noktaları anımsatmak zorunluluğunu duyuyoruz.

İdeolojik bir eğilim olarak sosyal-demokrasi, Rusya'da uygulandığı biçimiyle, sosyal-demokratik görüşlerin ilk kez Emeğin Kurtuluşu Grubu tarafından yurtdışında sistematik olarak işlenmesi ile 1883'te doğdu. 20. yüzyılın başlarına kadar sosyal-demokrasi, Rusya'da işçi sınıfı hareketiyle hiçbir bağlantısı olmayan bir ideolojik eğilim olarak kaldı. Yüzyılın başında toplumsal hareketlerin hızlanması, işçiler arasında huzursuzluk ve grevler, sosyal-demokrasiyi, işçi sınıfının (hem ekonomik, hem politik) savaşımı ile sıkı sıkıya bağlı, etkin bir politik güç durumuna getirdi. İşte tam da bu andan başlayarak, sosyal-demokraside, "ekonomistler" ile "iskracılar" biçiminde bir bölünme başladı.

Ekonomistler ve eski *"İskra"* (1894-1903)

"Ekonomizm", Rus sosyal-demokrasisinde oportünist bir eğilimdir. Hareketin politik görüşü şu ilkede özetleniyordu: "İşçiler için ekonomik savaşım; liberaller için politik savaşım." Ekonomizmin bellibaşlı dayanağı, devrimci ruhundan tamamen sıyrılmış ve liberal burjuvazinin gereklerine uyarlanmış bir tür "marksizmi" kabullenen, sözde "legal marksizm" ya da "struvecilik" idi. Rusya'da işçi yığınlarının geriliğini ileri sürerek ve "yığınlara ayak uydurma" bahanesine sığınarak ekonomistler, kendilerine bağımsız hedefler çizmeksizin ya da hiçbir devrimci görev yüklenmeksizin, işçi hareketinin görev ve amacını ekonomik savaşım ve liberalizmin politik olarak desteklenmesi olarak görüyorlardı.

Eski *İskra* (1900-1903), devrimci sosyal-demokrasinin ilkeleri adına, ekonomizme karşı başarıyla savaşım verdi. Sınıf bilincine ulaşmış proletaryanın bütün seçkin kişileri *İskra*'nın yanını tuttu. Devrimden önceki yıllarda sosyal-demokrasi, en tutarlı ve en ödün vermeyen programı savundu. 1905 Devrimi sırasındaki sınıf savaşımı da, yığın halindeki eylemde bu programın doğruluğunu tanıtladı. "Ekonomistler" kendilerini yığınların geriliğine uydurdular. *İskra* ise, yığınları ileri doğru yöneltmeye yetenekli işçi öncülerini eğitti. Sosyal-şovenlerin bugünkü iddiaları (yığınlara ayak uydurma gereği, emperyalizmin ilericiliği, devrimcilerin "hayalciliği" gibi), *hepsi* de ekonomistlerce öne sürüldü. Marksizmin, struvecilik biçimindeki oportünistçe tahrifini, Rus sosyal-demokrasisi yirmi yıl önce tanımış oldu.

Menşevikler ile bolşevikler (1903-1908)

Burjuva demokratik devrim dönemi, sosyal-demokrasi eğilimleri arasında daha önceki savaşımın devamı olan yeni bir savaşımı doğurdu. "Ekonomizm", "menşevizm"e dönüştü. Eski *İskra*'nın devrimci taktikleri savunması, "bolşevizm"i doğurdu.

Fırtınalı 1905-1907 yıllarında menşevizm, liberal burjuvazinin desteklediği oportünist bir eğilimdi ve liberal burjuvazi eğilimlerini işçi sınıfı hareketine taşıdı. Özü: işçi sınıfı savaşımını liberalizme uygun duruma getirmekti. Bolşevizm ise, tersine, liberalizmin uyuşturmasına ve ihanetine karşın, sosyal-demokrat işçileri, demokrat köylü katmanlarını devrimci savaşıma katma amacına yöneltti. Menşeviklerin kendilerinin de çoğu zaman kabul ettikleri gibi, işçi yığınları, devrim sırasında, bütün büyük eylemlerde, bolşeviklerle birlikte yürüdü.

1905 Devrimi, ödünsüz devrimci sosyal-demokrat taktikleri doğruladı, güçlendirdi, derinleştirdi ve çelikleştirdi. Sınıfların ve

(Devamı s.23'de)